bütün eserleri

Cevat
Fehmi
Başkut

HARPUT'ta bir AMERİKALI

İNKILÂP ve AKA

CEVAT FEHMİ BAŞKUT KÜLLİYATI : 11

HARPUTTA BİR AMERİKALI

OYUN

3 PERDE

İNKILÂP ve AKA
Kitabevleri Koll. Şti.
Ankara Cadd. No. 95 — İst.

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un eserlerini oynama hakkı için ONK Copyright Ajansı (Ankara Cad. 40 İstanbul, Tel.: 26 70 74) 'na başvurulması gerekir.

Bu eser 1955 - 1956 mevsiminde İstanbul Şehir Tiyatrosunda ve Devlet Tiyatrosunda temsil edilmiştir.

Dizgi: **GÜL Matbaası** Baskı: **KARDEŞ Matbaası**
İstanbul — 1972

ŞAHISLAR

Sahneye Giriş Sırasıyla

Kâtip Necmettin Arş
Belboy
Fikret Arman
Komiser Cavit Kocabıyık
Ahmet Hamlet
Ahmet Bulur
Ahmet Okyay
Celile Kızılçiçek
Ayşe Kızılçiçek
Abraham Maderus
Belediye kâtibi
Belediye reisi Murtaza Bıçakçıoğlu
Jandarma eri
Ahmet Müderrisoğlu
Jandarma komutanı (Gedikli Başçavuş)

(Birinci perde Hilton otelinde, ikinci perde iki gün sonra Harput'ta, belediye dairesinde, üçüncü perde aynı gün Harput'ta çarşı meydanında geçer. Mevsim yaz sonudur.)

BİRİNCİ PERDE

(Hilton otelinde Amerikalı milyoner Abraham Maderus'a tahsis edilen dairenin salonu. Solda koridora, sağda yatak odasına açılan kapılar. Solda bir divan ve koltuklar, sağda koltuklar, bir kitaplık ve bir telefon. Ortada bir masa, arkada verandaya bakan boydan boya cam cephe. Perdesi açık. Mevsim yaz sonu. Vakit sabahın sekizi.)

— BİRİNCİ MECLİS —

(Kâtip Necmettin, sonra Belboy)

(Kâtip Necmettin 33 yaşında bir Amerikan Kolleji mezunu. Mektep'den yeni çıkmıştır. Yakışıklıdır. Yaşının icabettirdiğinden daha fazla ciddidir. Okuduğu mektep onu Amerikanlaştırmamıştır. Belboy 16 yaşında biraz saf bir delikanlıdır.)

(Perde açıldığı zaman Necmettin arka plânda verandaya bakmakta ve esnemektedir. Kapı vurulur.)

NECMETTİN

Giriniz!

BELBOY

(Elinde bir tepsi üzerine konmuş gazetelerle girerek)

Gazeteleri getirdim efendim.

NECMETTİN

Ya, öyle mi, pekâlâ, bırak şu masanın üstüne...

BELBOY

Başüstüne!

NECMETTİN

Ne var ne yok gazetelerde, baktın mı?

NECMETTİN

Hepsinde en mühim haber Mister Abraham Maderus'un gelişi... Yazılar, resimler...

NECMETTİN

Ne diyorlar?

BELBOY

Bakın, bu en büyük gazetelerden biri...

NECMETTİN

Bilirim... Bilirim... Ne diyor?

BELBOY

Okuyayım efendim: «Amerikalı bir milyoner 40 sene evvel kaybettiği Ahmet isimli kardeşini aramak üzere İstanbul'a geldi...» Bu da ikinci başlık: «Mister Ab-

raham Maderus Harput'ta doğduğunu, Türk olduğunu, 40 sene evvel 4 yaşında iken babasile Amerika'ya gittiğini, evinde türkçe konuşulduğunu söylüyor.» Doğru mu beyefendi?

NECMETTİN

Doğru olmalı.

BELBOY

Niçin doğru olmalı diyorsunuz? Siz bilmiyor musunuz?

NECMETTİN

Hayır bilmiyorum.

BELBOY

Kâtibi değil misiniz?

NECMETTİN

Kâtibi olmasına kâtibiyim ama bu seyahat devamınca... Türkiye'ye gelmeye niyet edince beni İstanbul'dan çağırttı. Merakın zail oldu mu?

BELBOY

Kim bilir ne zengin adam, değil mi beyefendi?

NECMETTİN

Öyle imiş.

BELBOY

Niçin miş diyorsunuz?

NECMETTİN

Bankalardaki hesabını ben tutmuyorum ki.

BELBOY

Şimdi içeride uyuyor mu beyefendi?

NECMETTİN

(Saatine bakarak) Evet 9,5 dakika sonra uyanacak.

BELBOY

Böyle dakikası dakikasına nasıl bilebiliyorsunuz?

NECMETTİN

Çünkü ben uyandıracağım. Dün gece 12 yi 9 dakika 30 saniye geçe uyudu. Şimdi de saat tam 8.

BELBOY

Kim bilir nasıl uyuyordur?

NECMETTİN

(Sinirli) Anlatayım: Başını yatağın ayak ucuna, ayaklarını yastığa koyarak... Boynunda bir dürbün. Ağzında en pahalı cinsinden bir püro...

BELBOY

Şu Amerikalı büyük adamların her hâlleri başka oluyor değil mi beyefendi? Fakat durun, siz benimle alay ediyorsunuz galiba...

NECMETTİN

Senin gibi, benim gibi bir adam için nasıl uyuyor diye sorarsan elbet alay ederim.

BELBOY

Kusuruma bakmayın beyefendi... Bütün aklım fikrim Amerika'da... (**İçini çekerek**) Bakalım bir gün gitmek kısmet olacak mı?

NECMETTİN

Gazetelerde Amerikalı büyük adamınızın gelişinden başka mühîm bir haber yok mu?

BELBOY

Var beyefendi. Tımarhaneden azgın bir deli kaçmış... Bütün şehir heyecanda... Şimdiye kadar üç adam öldürmüşmüş... İşin tuhafı deli olduğu da hiç belli olmazmış.

NECMETTİN

Kâfi kâfi... Haydi artık git delikanlı... Ha, kapıcıya söyle...

BELBOY

Burada kapıcı yok ki beyefendi.

NECMETTİN

Canım kapıcısız otel olur mu?

BELBOY

Burada belkapten var... Burası Hilton... Bana da delikanlı değil Belboy diyorlar...

NECMETTİN

Pekâlâ. Pekâlâ... Belkapten'e söyle, beni emekli bir polis komiseri arayacak. Derhal yanıma getirsinler.

BELBOY

Söylerim efendim..

NECMETTİN

Dur, gitme, bir de kahvaltı istiyorum.

BELBOY

Nasıl kahvaltı beyefendi?

NECMETTİN

Kızarmış ekmek, tereyağ, peynir, reçel ve çay...

BELBOY

Anladım. Kontinental brekfast... Söyliyeyim. Sizin için mi?...

NECMETTİN

Hayır, Mister Abraham Maderus için...

BELBOY

Oooo... Tabiiii... Emredersiniz efendim. Başüstüne efendim... **(Çıkarken geri dönerek)** Affedersiniz beyefendi.

NECMETTİN

Yine ne var?

BELBOY

Sizi dışarıda bir adam bekliyor.

NECMETTİN

Polis komiseridir. Canım adamı niye beklettin? Çabuk getir.

BELBOY

Polis komiseri olduğunu zannetmem beyefendi. Kartı gazetelerin altında... Bir saniye... **(Tepsinin üstündeki gazeteleri çekip altındaki kartı kâtibe vererek)** Buyurun...

NECMETTİN

(Karta bakarak) Fikret Arman... Lüks Amerikan pazarları müdürü. Merkez Beyoğlu... Şube Ankara... Tanımıyorum. Beni görmek istediğine emin misin?

BELBOY

Tabiî efendim.

NECMETTİN

Getir bakalım.

(Belboy çıkar, Fikret Arman girer)

— İKİNCİ MECLİS —

(Kâtip, Fikret Arman)

FİKRET

Hellooo... Havaryuuuu?

NECMETTİN

Buyurun, lütfen Türkçe konuşun.

FİKRET

(Hevesi kursağında kalmış) Türkçe?... Nasıl arzu edersiniz. Mr. Abraham Maderus'un tâkibi ile konuşuyorum değil mi?

NECMETTİN

Evet.

FİKRET

Okey... Ben Fikret Arman... Lüks Amerikan pazarları Müdürü.

NECMETTİN

Kartınızı okudum. Hiçbir şeye ihtiyacımız yok.

FİKRET

Okey... Okey... Ne kadar kalacaksınız burada?

NECMETTİN

Niçin soruyorsunuz?

FİKRET

Lütfen cevap veriniz, sonra söyleyeceğim?

NECMETTİN

Belki 15 gün. Belki bir ay...

FİKRET

Fena! Tabiî beraberinizde ev eşyası, buz dolabı, elektrikli mayonez makinası, petrol sobası, viski kadeh-

leri, naylon elbise muhafazası, yeni caz plâkları, çocuk arabaları, çocuk sandalyesi getirmediniz?

NECMETTİN

Hayır getirmedik.

FİKRET

Fena... Getirmiş olsaydınız, çok kâr ederdiniz. Burada kaç ay, kaç sene kalırsanız kalın, parasını şimdi öder, eşyayı giderken teslim alırdım

NECMETTİN

Öyle mi? İyi akıl...

FİKRET

Fakat her halde bol bol iç çamaşırlarınız, çoraplarınız, elbiseleriniz vardır.

NECMETTİN

Pek o kadar bol değil...

FİKRET

Fena... Çünkü burada bunlar çok aranıyor.

NECMETTİN

Eski çamaşırlarla kirli çoraplar mı?

FİKRET

Amma Amerikan malı...

NECMETTİN

Kuzum siz eskici misiniz?

FİKRET

Eskici mi? Pek şakacısınız... Mağazalarımdan en küçüğünün aylık kirası 1000 lira.

NECMETTİN

Yaa...

FİKRET

Müşterilerim gerek burada gerek Ankara'da sosyetenin en ileri gelen simaları.

NECMETTİN

Ne diyorsunuz? Bu giyilmemiş çamaşırlarla kirli çorapları sosyetenin en ileri gelen simalarına mı satıyorsunuz?

FİKRET

Kapışılıyor.

NECMETTİN

Allah Allah...

FİKRET

Ne kadar iç çamaşırı var, ne kadar gömlek var, ne kadar çorap var? Parasını şimdi ödeyeceğim. Bana giderken teslim edeceksiniz. Hem yükten kurtulacaksınız, hem para kazanacaksınız.

NECMETTİN

Bay Fikret... Fikret **(Kartına bakarak)** Bay Fikret Arman, bizim satılacak hiçbir şeyimiz yok.

FİKRET

Fena... Daha evvel kapattılar ha... Bıktım bu rakiplerden...

NECMETTİN

Üzülmeyin, bay Fikret Arman bize sizden evvel hiçbir Amerikan pazarı müdürü gelmedi.

FİKRET

Okey... Şu hâlde?

NECMETTİN

Sadece satılacak hiçbir şeyimiz yok.

FİKRET

Fakat bütün Amerikalılar böyle yapıyorlar.

NECMETTİN

Biz onlara benzemiyoruz.

FİKRET

Fena... Amma niçin?

NECMETTİN

Görüşmemiz bitti sanırım efendim. Affedersiniz, yapılacak müstacel işlerim var... **(Kapı vurulur)** Giri-

niz... **(Bir garson tekerlekli arabada kahvaltı getirir)** Tamam, kahvaltı değil mi? **(Fikret'e)** Baybay mister Fikret...

FİKRET

Baybay... **(Omuzlarını silker, düşünür, tekrar omuzlarını silker ve çıkar.)**

NECMETTİN

(Garsona) Bir dakika **(Gazeteleri alır sağdaki yatak odasının kapısını vurur, sonra kanadı ardına kadar açar)** Sabah şerifler hayır olsun efendim. **(İçeriden bir öksürük sesi duyulur)** Gece iyi uyudunuz mu? **(Öksürük sesi)** Gazeteler ve kahvaltınız... **(Saatine bakarak)** Saat tam 8 i 10 geçiyor. Gazete okuyacak, kahvaltı edecek, traş olacak ve giyineceksiniz. Bu işler için 60 dakika vaktimiz var. Eğer o zamana kadar dün gece telefon eden detektif gelmiyecek olursa beraberce polis müdürüne gideceğiz. **(Öksürük) (Geri çekilir, garsona işaret eder ve tekerlekli arabaya yol verir. Arkasından kapıyı kapar. Bu sırada telefon çalar).**

NECMETTİN

(Telefonu açarak) Pardon hangi gazete?.. Evet anladım... Ben kâtibiyim! Şimdi kalktılar. Kahvaltı ediyorlar. Ne mi yiyorlar? Kızarmış ekmek, beyaz peynir, tereyağ... Ve çay... Ne çayı mı? Zannederim Rize çayı... Canım bunlar kimi alâkalandırır? Affedersiniz... Hayır başka şey yemiyorlar, bu kadar... **(Kahvaltıyı getirmiş olan garson yatak odasından çıkar. Salonu geçer ve diğer kapıdan dışarı süzülür)** Efendim? Tabiî sonra kalkıp traş olacaklar ve giyinecekler... Evet evet traş olacaklar ve giyinecekler... Öyle yazınız. Vallahi sinema yıldızlarından birile bir aşk macerası geçirip geçirme-

diklerini bilmiyorum... Hayır yanlarında mayolu güzel kadınlarla birlikte çekilmiş hiçbir resimleri yok... En iyisi siz akşam 6 da burada yapacağı basın toplantısına geliniz. Evet tam 6 da... Güle güle... **(Telefonu kapar ve başını sallar. Bu sırada emekli polis taharri komiseri Cavit Kocabıyık içeri girmiş, mükâlemeyi dinlemeye başlamıştır.)**

— ÜÇÜNCÜ MECLİS —

(Kâtip, polis komiseri Cavit Kocabıyık)

(Emekli polis komiseri Cavit Kocabıyık 45 yaşındadır. Uzun boylu ve zayıftır. Başı sıfır numara ile traş edilmiştir. Suratı daima asık, gözleri daima şüphe içinde fırıl fırıl döner. İnsanlara yiyecekmiş gibi bakar. İkide bir sağ elini sağ kalçasına götürerek yoklar. Bu hareketi bütün piyes devamınca tekrarlıyacaktır.)

POLİS KOMİSERİ

(Kâtip telefonu kapayınca) Kiminle konuştunuz?

NECMETTİN

Size ne?

KOMİSER

Yok, peşin pazarlık edelim, benim sormayacağım şey yoktur. Suallerime cevap isterim. Ben emekli taharri komiseri Cavit Kocabıyık...

NECMETTİN

Oo siz mi idiniz?

KOMİSER

(Verandaya gidip sağ ve sola bir göz attıktan sonra) Dün akşam telefonda sizinle konuştum değil mi?

NECMETTİN

Evet...

KOMİSER

(Yatak odasını işaretle) Bu kapı nereye çıkıyor?

NECMETTİN

Yatak odasına...

KOMİSER

Tamam... Coğrafî vaziyeti anladık. Şimdi konuşalım... Amerikalı milyonerin kardeşini arıyorsunuz ve bunu bulmakta size yardım etmem için beni tutmak istiyorsunuz...

NECMETTİN

Hayır, vaziyeti tasrih edelim. Bu işe siz talip oldunuz. Biz de gelin, görüşelim, dedik.

KOMİSER

Bu nokta mühim değil. Adı ne idi şu Amerikalı milyonerin?

NECMETTİN

Abraham Maderus...

KOMİSER

(Cebinden çıkardığı kâğıt parçasına mini mini bir kurşun kalemle yazarak) Pekâlâ... Madem ki kendisi Türküm diyor, niye gâvur ismi taşıyor?

NECMETTİN

Anlatayım. Adı İbrahim Müderris. Abraham Maderus bunun Amerikancası... Amerika'da...

KOMİSER

Kâfi... Cevaplarınız kısa olsun. Sorduğumdan fazlasını anlamak istemem. Kayıp şahsın eşkâli?

NECMETTİN

Anlamadım.

KOMİSER

Kaşı, gözü, rengi, sakalı varsa sakalı, bıyıklı mı bıyıksız mı? Boyu ne kadar, bedenî bir arızası var mı?

NECMETTİN

Ne bileyim bunları ben?

KOMİSER

Milyoner mi bilir?

NECMETTİN

O da bilmez.

KOMİSER

Allah Allah, peki ben kimi, nasıl arayacağım?

NECMETTİN

Siz gazeteleri okumadınız galiba...

KOMİSER

Bilâkis... Kahvede hepsini okudum.

NECMETTİN

Patron küçük kardeşinden 40 sene evvel ayrılmış. O zaman biri, 4, diğeri üç yaşında imişler... Üç yaşında çocuğun sakalı bıyığı olur mu, büyüyünce boyunun ne kadar uzayacağı kestirilebilir mi?

KOMİSER

Demek eşkâl yok... Ekşâlsiz bir adam arıyacağız, pekâlâ... Ücret biraz daha fazlalaşır. Geçelim.

NECMETTİN

Yok geçmiyelim. Bu hikâyeyi iki kelime ile size baştan anlatayım. Efendim bundan 40 sene evvel Harput'ta biri 4, diğeri 3 yaşında iki çocuğu olan...

KOMİSER

4 yaşında olan büyüğü değil mi?

NECMETTİN

Küçüğü olsaydı o zaman ona küçük değil büyük derlerdi.

KOMİSER

Fazla tafsilât istemem... Geçin.

NECMETTİN

Evet 40 sene evvel Harput'ta biri 4, diğeri 3 yaşında iki çocuğu olan bir karı koca kavga ediyorlar. Koca büyük çocuğunu alarak ve küçüğünü anasının yanına bırakarak Amerika'ya kaçıyor. Gel zaman git zaman orada zengin oluyor ve ölüyor. Çocuk, bıraktığı büyük sanayi müesseselerinin başına geçiyor. Ve günün birinde Türkiye'de bir kardeşi olduğunu hatırlayarak onu aramaya geliyor.

KOMİSER

Peki kardeşini 40 sene hatırlamıyor da niye bundan sonra aramaya kalkışıyor?

NECMETTİN

Haaa... Bu suali patrona sorarsınız.

KOMİSER

Ben size soruyorum. Suallerimi kime soracağımı tayin etmek benim selâhiyetim dahilindedir.

NECMETTİN

Evet amma ben bilmiyorum.

KOMİSER

Öyle söylersiniz... Pekâlâ, geçelim. Şimdilik size soracağım başka şey kalmadı. Ücret mes'elesini kiminle kararlaştıracağız?

NECMETTİN

O mühim değil... Ne isterseniz veririz. Şimdi sual sırası bana geldi.

KOMİSER

Ne demek?

NECMETTİN

Ne demek mi? Sizi henüz tutmuş değiliz.

KOMİSER

Tutmadınızsa ne diye demindenberi işgal ediyorsunuz?

NECMETTİN

Vaziyeti tersine çevirmiyelim. Sualleri ben sormadım, siz sordunuz.

KOMİSER

Demek şimdi de siz soracaksınız?

NECMETTİN

Evet, anlaşmamız için mutlaka lâzım.

KOMİSER

Tekaüt olmadan evvel olsaydı bu işe zor cesaret ederdiniz?

NECMETTİN

Onu bilmem. Lütfen sorduklarıma cevap verin. Kaç yaşındasınız?

KOMİSER

Kırk beş...

NECMETTİN

45 yaşında adam tekaüt olur mu? Niye vaktinden evvel emekliye ayrıldınız?

KOMİSER

Bu suale cevap vermek şart mı?

NECMETTİN

Evet.

KOMİSER

Başıma bir kaza geldi... Bir sabıkalıyı okşarken biraz fazla kaçırmışım. Mahkemeye verdiler. Mahkûm oldum. Meslekten çıkardılar.

NECMETTİN

Evet devam etin.

KOMİSER

Niye devam edeceğim, işte hepsi bu... Bu yeni kanunlara bir türlü aklım ermiyor. Elin iti, köpeği dayaksız konuşur mu? Sabıkalıyı karşıma alacağım, ona bir kokteyl bir de sigara uzatacağım. Lütfen zahmet olmazsa şu evi soyup soymadığınızı söyler misiniz, diyeceğim ve hakikati meydana çıkaracağım öyle mi? Ben sanıkları dövdüysem, hattâ okşamakta bazen fazlaya kaçtıysam bunu niçin yaptım? Cevap verin.

NECMETTİN

Vallahi bilmiyorum.

KOMİSER

Kendi keyfim için mi dövdüm? Devlet ve millet uğrunda dövdüm. Devlet ve millet işleri yolunda gitsin, diye dövdüm. Amma bakın gördüğüm mukabeleye... Nankörüz biz nankör...

NECMETTİN

Niye fazla mütecessissiniz? Demin telefonda kiminle konuştuğumu soruyordunuz? Sonra niçin insanın gözlerinin içine öyle dikkatle ısrarla bakıyorsunuz?

KOMİSER

Beni dinleyin, tecessüs, şüphe bir polisin esas vasıflarıdır. Ben herkesten ve her şeyden şüphe ederim.

NECMETTİN

Bir küçük sual daha? Niye ikide bir sağ elinizle sağ kalçanıza götürüp yokluyorsunuz? Rahatsız mısınız?

KOMİSER

Ne münasebet, turp gibiyim.

NECMETTİN

O halde?

KOMİSER

Hazin bir hikâye, mendiliniz varsa çıkarın da göz yaşlarınız için hazır tutun. Eskiden beylik tabancam orada dururdu, ikide bir onu yoklar, kaymışsa düzeltirdim. Sonra geri aldılar. Alışkanlık...

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Belboy, sonra aktör Ahmet Hamlet, mucit Ahmet Bulur, Celile Kızılçiçek, Ayşe Kızılçiçek, Ahmet Okyay.)

(Üç Ahmet'lerin müşterek vasfı muhtelif cephelerden az çok Amerikan hayranı oluşlarıdır. Bunun dışında birbirlerine hiç benzemezler. Vaktiyle güzel bir delikanlı olduğu anlaşılan Ahmet Hamlet yaşı ilerleyince yağ bağlamış, hafif göbek salmıştı. Mamafih yine de yakışıklı adam denir. Konuşma edası tamamen teâtrâldir. Jestleri hâyli mübalâğalı ve eskidir. Mucit Ahmet Bulur kısa boylu, zaman zaman dalgın, zaman zaman ateşlidir. Umumiyetle biraz durgun, biraz sıkılgan, bir adam tesiri bıraktır. İcatlarının dışında pek az şey onu ilgilendirir. Ahmet Okyay muayyen muhitlerde son zamanlarda bol bol gö-

rülen tam bir kart züppedir. Fazlasiyle sinirli olduğu görülür. Kaşı gözü mütemadiyen oynadığı gibi ikide bir çenesini soldan yukarı doğru üstüste bir iki defa kaldırıp indirerek sinirli hareketler yapar. Kendisini tahrik eden muayyen şeyler veya hareketler karşısında isterik bir kahkaha buhranına tutulur. Bu kahkahaları daha fazla birer feryada benzerler. Nihayet yavaş yavaş sükûnet bulur. Giyinişi ona kart züppe dedirtecek şekildedir. Celile Kızılçiçek büyük şehirlerde sosyeteyi istilâ eden Amerikan hayranı hafif kadın tipinin en karakteristik bir örneğidir. Yaşı hayli ilerlemiş olmasına rağmen bir genç kız gibi giyinmek ve boyanmak itiyadındadır. Kızı Ayşe Kızılçiçek annesine hiç benzemez. Sade, ciddi, güzel bir kızcağızdır.)

BELBOY

(Girerek) Affedersiniz beyefendi, Mister Abraham Maderus'un bir tek kardeşi olduğuna ve bir tek kişiyi aradığına emin misiniz?

NECMETTİN

Bu da ne biçim sual?

KOMİSER

Açık konuş. Şimdi ıslatırım ha!

BELBOY

(Ürkmüş) Affedersiniz, şey... Dışarıda 5 kişi var. Beşi de Mister Abraham Maderus'un kardeşi olduklarını söylüyorlar.

NECMETTİN

Ne dedin... Ne dedin!

BELBOY

Tam 5 kişi efendim. İkisi de kadın... Erkeklerin hepsi Ahmet ismini taşıyorlar.

KOMİSER

Gördün mü dayak düşmanlarını... **(Kâtibe)** Patronun bir tek kardeşi olduğunu iyi biliyorsunuz ya...

NECMETTİN

Canım, elbette...

KOMİSER

Şu halde içlerinden biri doğruyu söylüyor, ötekilerinki martaval... Basarsın sopayı, iş meydana çıkar.

NECMETTİN

Durun canım, siz dayaktan başka bir şey bilmez misiniz? **(Garsona)** getir bakalım şunları delikanlı... Çok garip, çok enteresan...

(Üç Ahmet'ler ve Celile ile kızı giterler. Ahmet Bulur'un elinde bir çanta vardır.)

NECMETTİN

Buyurun, buyurun, buyursunlar... Ben Mister Abraham Maderus'un kâtibiyim. **(Ahmet Hamlet'e)** Siz?

A. HAMLET

Ahmet Hamlet...

NECMETTİN

(Mucide) Siz?

A. BULUR

Ahmet Bulur. Mucit...

NECMETTİN

(Celile'ye) Siz efendim?

CELİLE

Celile Kızılçiçek... Hellooo.. **(Ayşe'yi göstererek)** Bu da kızım Ayşe Kızılçiçek... May doter... Efendiciğim...

NECMETTİN

(Ahmet Okyay'a) Siz?

A. OKYAY

Ahmet Okyay... Arkadaşlar Okey Ahmet derler.

NECMETTİN

Tanışmış olduk, memnun oldum... Bu bey de emekli polis komiseri Cavit Kocabıyık!

(Polis komiseri gelenlerin her birinin önünde durarak gözlerinin içine bakar. Hepsi de az çok sinirlenirler.)

OKYAY

(Yanındakine) Şerif pek keskin!

KOMİSER

(Bağırarak) Benim adım Şerif değil... Emekli taharri komiseri Cavit Kocabıyık...

NECMETTİN

Canım kızmayın. Şerif de polis komiseri, polis müdürü manasına gelir. Siz hiç Amerikan filmi seyretmediniz mi?

KOMİSER

Hayır etmedim. Etmeye mecbur muyum?

NECMETTİN

Oturun lütfen... Demek hepiniz mister Abraham Maderus'un kardeşi olduğunuzu iddia ediyorsunuz öyle mi?

A. HAMLET

Ben kardeşiyim... Ötekileri bilmem.

CELİLE

Olamaz efendiciğim.

A. HAMLET

Neye olamazmış?

CELİLE

Çünkü kardeşi benim eşimdi efendiciğim. Bu da onun kızı efendiciğim.

A. HAMLET

Kardeşin eşini aramıyorlar ki, kardeşi arıyorlar. Hele kızını hiç... Hem ne malûm öyle olduğu?

OKYAY

İkisi de yalan söylüyor. Mister Abraham Maderus'un kardeşi benim.

NECMETTİN

(Ahmet Bulur'a) Siz münakaşaya karışmıyorsunuz. Yoksa ayni iddiada değil misiniz?

A. BULUR

Arzedeceğim. Ben de kardeşi olduğumu sanıyorum. Sanıyorum diyorum, çünkü malûm ya ilim adamları hiç bir bahisde kat'i konuşmazlar. Ben mucidim.

NECMETTİN

Bir dakikanızı rica edeceğim. Patrona bu fevkalâde vaziyeti anlatmalıyım.

OKYAY

Mister Abraham içeride mi?

NECMETTİN

Evet içeride...

ÜÇ AHMETLERLE CELİLE

(Dördü birden oldukları yerden doğrularak) Oooo...

NECMETTİN

Bir dakika... Bir dakika... Gürültü etmeyin lütfen!

(Ayağa fırlayanlar yerlerine otururlar, kâtip yatak odasına girer. Celile eğilerek kızına bir şeyler fısıldar.)

KOMİSER

Ne konuşuyorsunuz öyle gizli gizli?

CELİLE

Siz ne hakla karışıyorsunuz efendiciğim...

KOMİSER

(Hepsine) Bana bakın arkadaşlar... Sizinle şöyle bir sohbet edelim. Şaka elverir... Ne diye hem kendinize, hem bana eziyet edeceksiniz.

OKYAY

Ay bek yur parden... Size kim eziyet ediyor?

CELİLE

Şurada hanım hanımcık oturuyoruz efendiciğim. Vallahi bir şey yaptığımız yok.

KOMİSER

Haydi haydi bu ağızları bırakın. İçinizden bir tek

kişi milyonerin has kardeşi... Ötekiler sahtekâr... Bu, gün gibi aşikâr... Ne diye beni sıkacak, üzeceksiniz? Belki sizin takkınızda da hayırlı olmaz. Malûm ya... Elim sakardır. İndiği yerden haber getirir. Kimsenin kılına zarar gelmiyecek, peşin söylüyorum... Yalan söyliyenler yerinde otursun, doğrucular ayağa kalksın!

(Ayşe'den başka hepsi ayağa kalkarlar)

KOMİSER

Hay Allah topunuzun müstehakını versin. Düzenbazlar... Kötek düşmanları... Ah eski günlerde olsaydı...

CELİLE

Yoo, bize bu şekilde hitaba hakkınız yok efendiciğim.

OKYAY

Protesto ederiz, protesto ederiz.

BEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra kâtip)

NECMETTİN

(Yatak odasının kapısından girerek) Evet şimdi yürüyeceğimiz yol belli oldu.

CELİLE

Geliyor mu efendiciğim?..

AYŞE

Anne niye bu kadar heyecanlanıyorsun?

CELİLE

Kocamın kardeşini göreceğim, az şey mi bu Cici?

OKYAY

(Yanındakilere) Geliyormuş... Geliyormuş.

(Hepsi ayağa kalkarlar)

NECMETTİN

Hayır gelmiyor. Rahatınıza bakın... Daha bir müddet gelmiyecek. Bizim onun gelmesinden önce yapacak bazı işlerimiz var. Şimdi bayanlar, baylar, patrondan aldığım emre göre hepinizin ifadelerini tesbit edeceğim. Şu kâğıt kalemi alayım. Şöyle oturayım. Komiser bey siz de lütfen sual sormakta bana yardım edin. **(Ahmet Hamlet'e işaretle)** Beyefendi evvelâ sizden başlayalım. Şöyle gelin lütfen.

A. HAMLET

Buyurun.

NECMETTİN

Soy adınız Hamlet idi değil mi?

A. HAMLET

Evet.

NECMETTİN

Kaç yaşındasınız?

A. HAMLET

Kırk üç...

NECMETTİN

Ne iş yaparsınız?

A. HAMLET

Soy adımdan da belli değil mi? Aktörüm. Bin iki yüz elli iki buçuk defa Şekspir oynamış bir aktör.

NECMETTİN

1252 yi anladık, buçuk ne oluyor?

A. HAMLET

Açık hava tiyatrosunda Kral Lir'i oynuyorduk, ikinci perde'de müthiş bir yağmur başladı.

NECMETTİN

Ha şu mes'ele... Mister Abraham Maderus ile ana baba bir kardeş olduğunuzu iddia ediyorsunuz değil mi?

A. HAMLET

Evet.

NECMETTİN

Peki bunu bize ne ile isbat edersiniz? Hâtıralarınızı anlatın lütfen.

A. HAMLET

Babamı hatırlıyorum, adamdı o... Her hâlini düşü-

nüyorum da bir eşini daha göremiyorum. Annemi öyle severdi ki rüzgârların yüzüne hızla değmesine bile razı olmazdı. Ey gökler, ey yer hatırlamazsam olmaz mı? Annem de doydukça iştihası artıyormuş gibi kollarını babamın boynundan nasıl ayırmazdı... Sonra bir ay içinde...

AYŞE

(Annesine) Anne bu adam ifade vermiyor Hamletten parçalar okuyor.

A. HAMLET

(Ayşe'ye) Bir şey mi dediniz?

AYŞE

(Cesaretle) Evet sizin için Hamlet'in ikinci sahnesini oynuyor dedim.

A. HAMLET

Bayan 1252,5 defa Şekspir oynamış bir aktörüm. Kendimden çok onun eşhasını yaşadım. Şekspir yalnız eserlerinde değil, bende de devam ediyor... Onun kelimelerile hislerini ifade ediyorsam bunu mazur görmeli değil misiniz?

CELİLE

İtiraz ederim efendiciğim... Şekspirin parlak cümlelerile jüriyi tesir altında bırakıyorsunuz.

KOMİSER

Ne olur, ne oluyor, durun bakalım, kavrayamadım.

A. HAMLET

Canım bir şey değil saçmalık... Öyle bir kuruntu ki olsa olsa bir kadın kendine dert edinir.

AYŞE

Hamlet beşinci perde, ikinci sahne... Hamlet konuşuyor.

A. HAMLET

Fakat efendim bu kepazelik...

CELİLE

Niye kızıyorsunuz, anlayamadım. Kızım Amerikan kollejini yeni bitirdi. Mektep'de üstüste tam 10 Şekspiri sahneye koydu. Bu günlerde de Yale Üniversitesine tiyatro tahsiline gidecek... Bildiğini söylemesin mi? Herkese lâyık olduğu muameleyi gösterin rica ederim.

A. HAMLET

Aman iki gözüm efendim, daha fazlasını gösteriyorum. Herkese lâyık olduğu muameleyi etsek kim dayaktan kurtulur?

AYŞE

Hamlet perde iki, sahne iki... Hamlet konuşuyor.

A. HAMLET

(Feryat ederek) Ah, ey tanrılar, ey yedi kat göklerin mukaddes melekleri, kin, nefret ve teessüre beni alet etmeyin, sabır verin bana! Ben mi konuşacağım, yoksa bu küçük hanım mı?

AYŞE

Hayır bu Şekspir'den değil...

A. HAMLET

Biliyorum, bu benden... Siz daha ağzınızı kapamıyacak mısınız? Söyler misiniz lütfen baylar, kim konuşacak?

KOMİSER

Dur arslanım, ne sen, ne de o... **(Ayşe'ye)** Bu adam tiyatro mu oynuyor dediniz?

AYŞE

Kelimesi kelimesine Hamlet piyesini tekrarlıyor.

KOMİSER

Bana bak, adam gibi konuşacaksan konuş... Yoksa alırım aşağı. Burası şano değil. Haydi bakalım.

A. BULUR

Bir dakika lütfen... Susun, bir dakika... **(Bu sırada sırtını kaşıyan Okyay'a)** Sırtınız kaşınıyor değil mi?

OKYAY

Evet, iki küreğimin arası... Fena halde... Niye sordunuz

A. BULUR

(Çantasını açıp aranarak) Ahmet Bulur'un icat ettiği otomatik kaşıma makinesi dururken ne diye elinizin

ermediği yerlere uzanmaya çalışıp kendinizi yoruyorsunuz. Elektrik kordonu ucundaki bu mini mini alet sert kauçuktan yapılmış birtakım dişlerden ibaret... Bu mini mini dişler elektrik ile harekete geçiyorlar ve tırnak gibi deriyi başlıyorlar kaşımaya... **(Okyay'a)** Tecrübe edin... Bunu ensenizden aşağıya salıverecek-siniz.

OKYAY

Çekin şunu... Kara Fatma'ya benziyor... Daha uzaktan görmekle kaşıntı bütün vücuduma yayıldı. Çekin diyorum...

A. BULUR

Canım bir tecrübeden ne çıkar, memnun olacaksınız.

OKYAY

Allah rızası için çekin... Fena oluyorum. Gıdıklanıyorum. Sinirliyimdir ben... **(Okyay sonu gelmez isterik kahkahalarla gülmeye başlar.)**

A. BULUR

Hayret, altı aydır bu tecrübeye yanaşacak kimseyi bulamadım. Yeniliğe karşı gözlerimiz kapalı, kulaklarımız tıkalı. Bu şartlarla bir mucit nasıl yetişir?

NECMETTİN

Lütfen devam edelim. Sadetten ayrılıyoruz. Ahmet bey Harput'ta mı doğdunuz?

A. HAMLET

Evet Harput'ta doğmuşum. Eşyayı ve insanları ta-

nıma çağına geldiğim zaman Kıbrıs'ta Otello'nun yaşadığı topraklarda idim. Anam beni alıp Harput'tan Kıbrıs'a gelmiş... Orada akrabalarımız vardı. Size annemi anlatayım... Güzel olduğu halde kibirlenmeyen, dilini tutan olmadığı halde gevezelik etmeyen, parası bulunduğu halde gösterişe özenmiyen, «elimde, yaparım» diye bildiği halde arzusuna yenilmiyen, peşinden sevgililerinin geldiğini gördüğü halde geriye bakmıyan bir kadın...

AYŞE

Kitap değişti. Otello, perde II. sahne I. İyago konuşuyor.

NECMETTİN

Biraz kısa kesseniz.

A. HAMLET

Şimdi bitiyor. Son sahneye geldim. Bir gün biçare anacığım ansızın hastalandı. Beni yanına çağırdı. Oğlum Ahmet dedi, zihnin neler kurduğunu insanın yüzünden anlıyacak hiçbir san'at yok. Baban kendisine sarsılmaz bir güvenle dayandığım bir beydi.

AYŞE

Tamam... Sıra Macbeth'e geldi. Perde I, sahne V.

A. HAMLET

Fakat şehvet nur içinde bir meleğe eş olup cennet yataklarında yattığı vakit bile bıkkınlık duyar. Çöplükte eşelenmek ister, dedi.

AYŞE

Tekrar Hamlet.

A. HAMLET

Anam ilâve etti: «Baban adi bir kadın yüzünden bizi terkedip Amerika'ya kaçtı. Biz Harputluyuz. Orada doğdum. Bir de kardeşin var. Bunları unutma.» Beni doğuran melekler meleği kadın annem işte böylece gözlerini kapayıp ruhunu Tanrısına teslim etti. Yanlarına geldiğimiz akrabalar zaten ihtiyardılar. Onlar da ölünce kimsesiz kaldım. İstanbul'dan Kıbrıs'a gelmiş bir tiyatro kumpanyasının aktörleri beni evlât edindiler ve 1252,5 defa Şekspir oynamış olan bu aktörü büyütüp yetiştirdiler. Müsamahakâr, âlicenap efendilerim, işte benim hikâyem!

CELİLE

Mükemmel bir temsil efendiciğim, fakat hiçbir şey ispat etmiyor.

OKYAY

Basma kalıp kötü edebiyat, delil namına sıfır. Bir Amerikalı bu boş sözlere metelik vermez monşer.

A. BULUR

Öyle... Her şeyden evvel ilmî değil...

NECMETTİN

(Not tuttuğu kâğıttan başını kaldırarak) Patronun aradığımız kardeşinin de adı Ahmet'miş. İsimler uyuyor. Fakat soyadları başka... Annenize size ailenizin soy adından hiç bahsetmedi mi?

A. HAMLET

Hayır, etmedi.

NECMETTİN

Peki, babanızın adı ne imiş?

A. HAMLET

Mustafa.

NECMETTİN

O da tamam... Son bir sual daha... Bu, patronun, yani Abraham Maderus'un hususî suali.

A. HAMLET

Buyursunlar.

NECMETTİN

Amerikalı bir kardeşiniz olduğuna memnun musunuz?

A. HAMLET

Elbette... Amerika, büyük hürriyet memleketti... Servet diyarı, şöhret diyarı, san'at diyarı, ilim ve irfan diyarı Amerika, selâm sana...

NECMETTİN

(Not tuttuğu kâğıtlardan başını kaldırarak) Celile hanım, sıra sizde... Şöyle buyurun.

CELİLE

Okey... Bana bir sigara versene kızım!

AYŞE

Anne bende Filip Moris var içmezsin.

CELİLE

Evet haklısın, sert geliyor. Bir Pal Mel olsa...

A. BULUR

Bendeki birinci nevi... Arzu buyurursanız...

CELİLE

No... No... 15 yaşındanberi Amerikan sigarası içiyorum.

OKYAY

Buyurun Pal Mel...

CELİLE

Tenks...

NECMETTİN

(Celile'nin sigarasını yakarak) Sizi dinliyoruz.

A. BULUR

Bir dakika... Bir dakika... İçmeyin!

KOMİSER

Ne var, ne oluyor, barut mu var içinde!

CELİLE

(Ayağa fırlayarak) Barut mu... Barut mu? Aman yarabbi...

A. BULUR

(Çantasından çıkardığı aleti uzatarak) Ahmet Bulur'un icadettiği otomatik sigara içme makinesini kullanın lütfen... Bakın bu çengeli boynunuza geçireceksiniz. Böylece ona merbut olan ağızlıkta sigara tam ağzınızın hizasında sabit duracak. Bu şekilde elleriniz de serbest kalmış olacak... Parmakların sararması yok, temizlik, elin ikide bir ağıza gidip geri çekilmesi yok, enerjiden tasarruf... Tablası kendinden, ayrıca tablaya ihtiyaç göstermiyor, bu da nakdî faidesi... Tecrübe edin...

CELİLE

Beni rahat bırakır mısınız lütfen efendiciğim, kolum yorulmasın diye boynumda iki kilo demir taşıyamam...

A. BULUR

Hayret, tecrübe dedim mi, herkes bucak bucak kaçıyor. Ne anlaşılmaz insanlar! Peki bu şartlar altında bir mucit kendisini nasıl tanıtır?..

NECMETTİN

Celile hanım, kaç yaşındasınız?

CELİLE

Kırk efendiciğim.

NECMETTİN

Soy adınız?

CELİLE

Kızılçiçek.

KOMİSER

Kızılçiçek mi? Başka soy adı bulamadınız mı? Yoksa gizli bir maksadınız mı var? Çiçek... Pekâlâ... Amma kızıl... Haydi haydi duymamış olayım...

CELİLE

(Kızına) Ne diyor bu adam?

NECMETTİN

Anlatın lütfen...

CELİLE

Ben Amerikan terbiyesi almış bir kadınım efendiciğim. Kızım gibi kollejde okudum. Çikleti bu memlekete ilk önce ben getirdim. Amerikan ekzantrik danslarını bütün İstanbul'a ben öğrettim. Ada kulübünde ayakkabılarımı çıkarıp dans ettiğim zaman bütün erkekler hayran kaldılar, bütün kadınlar hasetlerinden çatlarlardı. İyi otomobil kullanır, bütün Amerikan markalarını, kaç silindirli olduklarını bilirim. Evim Amerikan evleri gibi süslenmiştir. Sigara olarak yalnız Amerikan sigarası, içki olarak yalnız viski bilirim. Soda ile değil, su ile... Her Noelde ağaç donatırım. Amerikan millî bayramlarında mutlaka parti veririm. Amerikan müziğine hayranım. Amerikalıların kusuru yok mu? Var.

Resimden anlamıyorlar, opera sevmiyorlar, tiyatroları yalnız çıplaklık üzerine kurulmuş diyorlar. Amma hangimizin kusuru yok. Canım Amerikalılar...

NECMETTİN

Celile hanımefendi, mevzua gelsek...

CELİLE

Niçin efendiciğim, bütün Şekspiri dinlediniz de benim iki buçuk lâkırdım mı fazla geldi? Bakın peşin söyliyeyim, kaynıma sizi şikâyet edeceğim.

NECMETTİN

Kaynınız kim?

CELİLE

Mister Abraham Maderus...

AYŞE

Anne hakikaten fazla bu sözler. Gülünç oluyorsun.

A. HAMLET

Böyle şeyler yaz bulutu gibi bizi baskına uğratır da şaşmadan kalabilir miyiz hiç...

AYŞE

Makbet'den...

CELİLE

Şekspirinizden bıktık artık, siz susun lütfen efen-

diciğim, bir Amerikan milyonerile akraba çıkan şu adama bakın, ne iptidai...

KOMİSER

Eyyy patırdıyı kesin bakalım, buraya sizin kavgalarınızı dinlemeğe gelmedik. Susun, yoksa karışmam.

NECMETTİN

Devam edin, lütfen.

CELİLE

Garpla ve garplılarla temasım çocukluk yaşlarımda başlar. Daha o yaşlarda onlara hayran oldum. Babam eski mabeyincilerden idi. Konağımız mütareke seneleri boyunca bütün İngiliz, Fransız, İtalyan zabitlerine açık kaldı. Sonra Amerikan kollejine devama başlayınca Amerikalıları hepsinden fazla sevdim. Beni evvelâ şahsen de büyük serveti bulunan bir Arap elçisi ile evlendirdiler. Altı ay geçmeden ondan ayrıldım. Bir Amerikalı ile evlendim ve bu adam bir gün kayıplara karıştı. Öldü mü, kaldı mı bilmem, 20 sene oluyor!.. Amma bugün de İstanbul'a Amerikan seyyahları geldi mi onlara fahrî tercümanlık eder, eski kocamın hemşehrileridir diye elimden geldiği kadar çarşıda pazarda kazıklanmalarına mani olurum. Ne ise efendiciğim, hikâyeyi uzatmayayım, üçüncü olarak bir demiryolu müteahhidini tanıdım, fakat onunla evlenmeye kalmadan...

NECMETTİN

Evet evlenmeye kalmadan ne oldu hanımefendi?

CELİLE

Adamcağız ölüverdi efendiciğim.

A. HAMLET

(Taklit ederek) Efendiciğim, size bir müjde vereyim. Davâyı kaybettiniz...

CELİLE

Niye efendiciğim?

A. HAMLET

Kerimeniz kaç yaşında?

CELİLE

Tam yirmisinde.

A. HAMLET

O halde Amerikalıdan.

CELİLE

Hayır demiryolu müteahhidinden...

A. HAMLET

Amma demiryolu müteahhidinin evlenmeye bile vakit bulamadan öldüğünü söylemiyor muydunuz?

CELİLE

Evet öyle oldu efendiciğim. Nüfus kâğıdındaki evlidir kaydını sildirmek için tam 20 yıl uğraştık.

AYŞE

Anne utandırıyorsun beni...

CELİLE

Niçin kızım? Yirmi sene bekâr kalamazdım ya...

A. HAMLET

Amerikalı 20 sene evvel kaybolduğuna, kerimeniz de 20 yaşında bulunduğuna göre, ne 20 seneye varan bekârlık efendiciğim, siz 20 dakika beklememişsiniz. Amerikalı kapıdan çıkarken müteahhit bacadan girmiş.

KOMİSER

Heyyy, hişt tecavüz yok. Ben buranın inzibatından mes'ulüm. Tutar kolundan atarım dışarı şimdi.

NECMETTİN

Meseleyi hulâsa edelim, hanımefendi şimdi siz diyorsunuz ki bu demiryolu müteahhidi mister Abraham Maderus'un kardeşidir, öyle mi? Vasıl olacağınız netice bu mudur?

CELİLE

Tamamile bu, efendiciğim. Eşim Harputlu olduğunu, kardeşinin Amerika'da bulunduğunu, babasının yakınlarda öldüğünü kendisi müteaddit defalar söyledi. Hattâ bizden kızının hakkını aramamızı istedi. Malûm ya vaziyetimiz ne olursa olsun kanun bizim mirasa girmek hakkımızı tanıyor.

NECMETTİN

Neden öldü eşiniz?

CELİLE

Kalpden gitti.

A. BULUR

Haksız değil!

AYŞE

Anne kes artık!

CELİLE

Niçin cici? Rica ederim kusur bakmayın efendiciğim kızın uzun seneler leylî, mektepde kaldı. Vakit bulup kendisile meşgul olamadım.

A. HAMLET

İsabet!

CELİLE

Leylî mektep terbiyesi ne olursa olsun aile terbiyesine benzemiyor.

NECMETTİN

Eşinizin babasının ismi tabii Mustafa imiş değil mi hanımefendi.

CELİLE

Evet.

NECMETTİN

Bize başka bir söyliyeceğiniz var mı?

CELİLE

Hayır efendiciğim.

NECMETTİN

Son sualimiz... Bir Amerikalı kayın edinmekten memnun musunuz?

CELİLE

Pek çok... Ferd olarak da, millet olarak da bayılırım Amerikalılarara...

A. HAMLET

Biz kardeş arıyoruz, bu hanım miras dâvasında... Ne çare ki deliller rivayetlerden ibaret...

A. BULUR

Hiç ikna edici değil... Hiç ikna edici değil.

OKYAY

Ben de öyle düşünüyorum.

NECMETTİN

Sıra sizde bay Ahmet Bulur... Buyurun.

CELİLE

Bu nevi dâvaları hâlledecek otomatik bir makineniz yok mu?

NECMETTİN

Soy adınız Bulur değil mi?

A. BULUR

Evet... Bulur. Mucidim.

NECMETTİN

Yaşınız?

A. BULUR

Kırık üç...

NECMETTİN

Anlatın lütfen...

A. BULUR

Vallahi ne diyeyim, anlatacak pek çok ve pek mühim şeylerim yok. Mister Abraham Maderus'un kardeşi olduğuna da pek kat'i şekilde iddia edecek değilim. Buna kendi kendimi ikna edemedim ki sizleri kandırmaya çalışayım. İlk hâtıralar hafızama yazılmaya başladığı günlerde kendimi İstanbul sokaklarında, izmarit toplayan, dükkânlardan öteberi çalan, bir gece Tophane hamamında, bir gece köprü altında, bir başka gece düpedüz sokakta lâalettayin bir saçak altında geceleyen kimsesiz serseri bir çocuk olarak buldum. Arkadaşlarım beni Harputlu diye çağırıyorlardı. Onlardan yaşlıca olanların rivayetlerine göre annemle beraber Harput'tan gelmişiz ve annem burada bir müddet sokaklarda sürttükten sonra sefaletten ölmüş. Aileme ait yegâne hatıram rengi uçmuş, sararmış bir fotoğraftan ibaretti. Bu fotoğrafta uzun boylu bir kadın, yine uzun boylu, palabıyık bir adam ve benden biraz kabaca bir çocukla beraber görülüyordum. Mazi ile tek rabıtam

olan bu resmi bir gece ceketim ile beraber köprü altında çaldılar. Mister Abraham Maderus'un kardeşiyim diyemiyorum, fakat karısını terkeden ve giderken bir çocuğunu da beraber götüren bir Harputlunun çocuğu olduğum muhakkak... Bu adam Abraham Maderus da olabilir, büsbütün akla gelmiyen biri de...

NECMETTİN

Bu kadar mı beyefendi?

A. BULUR

Bu kadar.

CELİLE

Pek trajik... Hem de pek komik... 20 milyondan biri hesaptan düşüldüğüne göre daha 19,999,999 kişi aynı iddiaları ileri sürebilir.

OKYAY

Saçma.

KOMİSER

Susalım.

NECMETTİN

Bir Amerikalı kardeşiniz olmasına ne dersiniz?

A. BULUR

Evvelâ kardeşimi bulduğuma memnun olurum, sonra bunun benim icatlarımla alâkalanacak Amerikalı

bir sanayici olmasına büsbütün sevinirim. Bizde mucit yetişmiyor, yetişmiyecek de, yetişemez de... Bir selâm verme makinesi icat ettim... Adamı sokakta ikide bir elini şapkasına götürmek külfetinden kurtaracak, göğsündeki düğmeye basınca şapkayı havalandıracak bir makine yaptım. Kim alâkalandı? Herkes güldü. İlk buhar makinesine de, ilk otomobile de, ilk yandan çarklı gemiye de vaktile gülmüşlerdi... Biz hâlâ o devirdeyiz. İklim çorak... İklim...

NECMETTİN

Bay Ahmet Okyay, sıra sizde...

OKYAY

Bay Bulur yerine otursun, sonra ben ayağa kalkayım... Affedin... Sinirliyim ben. Eğer vücudum yolda onun vücuduna değerse...

A. BULUR

Peki peki buyurun, ben yerime oturuyorum.

NECMETTİN

Soy adınız Okey'di değil mi?

OKYAY

Hayır, Okyay.

NECMETTİN

Ne iş yaparsınız?

OKYAY

Amerikan petrol şirketinde memur.

NECMETTİN

Kaç yaşındasınız?

OKYAY

Kırk üç...

NECMETTİN

Bu mesele hakkında ne düşünüyorsunuz?

OKYAY

Vallahi monşer, biz milletçe adam olmayız... Sosyolojik bünyemiz buna müsait değil. Şarklıyız biz, Şarklı... Öyle doğmuş öyle öleceğiz. Bu memlekette nasıl yaşanır bilmem! Sosyolojik bünye bakımından şarklı olduğumuz gibi ekonomik bünye bakımından da şarklı, kültürel bünye bakımından da şarklı... Müzik en iptidaî şark müziği, resim mazimiz yok, heykel mazimiz yok, hiçbir şeyimiz yok.

A. HAMLET

Sade kelimeler... Kelimeler... Kelimeler **(Ayşe'ye)** Hamlet'ten.

NECMETTİN

Affedersiniz, bu düşüncelerin bizimle alâkası ne?

OKYAY

Oraya geliyorum, biz de ahlâkıyat da sıfır... O da şarklı... Kabil mi garpta bizim içinde şimdi yaşadığımız gibi bir sahneye şahit olmak... Bir kardeş bir kar-

deşi arıyor. Haydi üç kişi daha, üç yalancı daha ortaya atılıyorlar. Biz de kardeşiz diye... Çünkü işin ucunda menfaat var. Menfaat oldu mu bizim vermiyeceğimiz, satmıyacağımız şey yok... Çünkü şarklıyız biz...

CELİLE

Yoo amma efendiciğim fazla ileri gidiyor. Bize açıkça hakaret ediyor.

NECMETTİN

Mevzua dönelim.

OKYAY

Rakiplerim psikolojik bakımdan hata üstüne hata işlediler. Baba Amerika'ya kaçınca anne sefalete düşmüş ve ölmüş birisi Kıbrıs'a götürdü, öteki İstanbul'a getirip sokağa düşürdü. Niçin? Çünkü annesinin ölmesi lâzımdı azizim. Çünkü hakıkatta mevcut olmayan insan mutlaka öldürülmelidir ki ortaya birtakım engeller çıkmasın. Lojikman bu böyle... Pis şark kurnazlığı... Halbuki düşünmüyorlar ki elbette Harput'ta birtakım akrabalarımız vardır. Annem elbette onların yanına sığınacak ve hayatta kalmanın çaresini bulacaktı. Şimdi bir de hakikata bakın... Benim annem sağ... Benim annem, yani ayni zamanda da mister Abraham Maderus'un da annesi... Babam Amerika'ya kaçtıktan sonra biz Harput'ta dayımın yanına sığındık. Dayım beni okuttu, yetiştirdi. Annem bu dakikada Ayazpaşa'daki Hayri bey apartmanının üçüncü kat balkonunda yün örmekle meşgul... Ya bayanlar baylar, psikolojik hatalar sonunda insanı işte böyle çıkmaza götürürler.

NECMETTİN

Babanızın ismi Mustafa mı imiş?

OKYAY

Evet Mustafa...

NECMETTİN

Bir Amerikalı kardeşiniz olmasına ne dersiniz?

OKYAY

Bana istediğim, özlediğim, hayranı olduğum, ancak onun topraklarında rahat nefes alacağım bir memlekete gitmek imkânı vereceği için sevinçten deli gibiyim... Sosyolojik anlayışım, kültürüm, karakterim, hülâsa her şeyim benim. Birleşik Amerika topraklarına ait olduğumu gösteriyor.

KOMİSER

Tamam mı? Yeni bir hâdise çıkmadan kes artık!

OKYAY

Tamam...

A. HAMLET

Ah ne mükemmel bir zekâ idi, bu harap olan... Ey küdretli Tanrım, ona sen şifasını ver **(Ayşe'ye)** Hamletten, Ofelya söylüyor.

NECMETTİN

(Notlarından başını kaldırarak) İşimiz bitti. Şim-

di bu notları patrona götürmek lâzım. Komiser bey siz de benimle gelin... **(Diğerlerine)** Bir dakikanızı rica edeceğim.

KOMİSER

Uslu oturun... Almıyayım ayağımın altına!

(İkisi yatak odasına girerler.)

ALTINCI MECLİS

(Celile, Ayşe ve üç Ahmet'ler)

(Bir müddet hepsi susarlar. Uzaktan bir gazete müvezziinin sesi akseder.)

MÜEZZİ'NİN SESİ

Akşam, Gece Postası, Her Gün... Tımarhaneden kaçan deliyi yazıyor... Kardeşini arayan Amerikalı milyoneri yazıyor.

AYŞE

Ne kadar erken çıkıyor, akşam gazeteleri!

A. HAMLET

Şehirde daha yataklarından çıkmamış insanlar varken... Artık uyumayın! Müvezzi uykuyu öldürüyor. Masum uyku, her gün hayatı yeniden sonra erdiren ölüm, meşakkatin yıkanıp yorgunluk giderdiği su... Zihin yaralarına şifa olan merhem.

AYŞE

Bakın bunu çıkaramadım. Nereden?

A. HAMLET

Makteb'ten.

OKYAY

Bayanlar baylar bu yalnızlıktan istifade ederek sizlere bir teklifte bulunmak istiyorum. Birleşelim. Evet mademki menfaatlarımız müşterek, lojikman yapacağımız en doğru hareket birleşmektir.

CELİLE

Nasıl birleşmek efendim?

OKYAY

Hakiki kardeş olarak içimizden birini gösterelim. Ötekiler iddialarından vazgeçsinler. Sonra hakiki kardeş sağlayacağı menfaatı diğerlerile taksim etsin. Meselâ ben bunu deruhte ederim. Karakterim, bana inanmanıza kâfidir tahmin ediyorum.

AYŞE

Bravo, işte garp ahlâkıyatı dairesinde bir teklif... Kabil mi şark'ta böyle bir şahneye şahit olmak?.. Hayır efendim, hayır, sosyolojik bünyemiz, bizim böyle bir anlayışa müsait değil. Şarklıyız biz, şarklı...

A. HAMLET

Bravo!..

CELİLE

Bravo... Bravo...

OKYAY

Siz bilirsiniz, benden günah gitti.

A. HAMLET

(Ayağa kalkıp Ayşe'nin yanına giderek) Barışalım. Sizi yanlış anlamışım. Yalnız bana hücum ediyorsunuz sanmıştım. Halbuki sonraları baktım, siz daima hakikati tutuyorsunuz.

AYŞE

Sizi gücendirdiysem ben de özül dilerim. Maksadım lâtife idi.

(El sıkışırlar)

A. HAMLET

(Gülerek) Ah gönlümün sevinci, eğer her fırtınadan sonra böyle bir sükûn gelecekse varsın rüzgârlar ölümü uyandırıncaya kadar essinler Otello konuşuyor.

AYŞE

(Gülerek) Kendi kendime düşünüyorum da siz acaba ne isterseniz ben olmaz derim... Otello'dan... Dezdemona konuşuyor...

YEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra kâtip, sonra Belboy)

NECMETTİN

(Elinde bir kâğıtla yatak odasından çıkarak telefona gider)

Allo... Belkepten pliz... Allo Belkepten! Rum nember tu handrit seven... Van Belboy pliz...

A. HAMLET

Niye İngilizce konuşuyor?

A. BULUR

Eee, burası Hilton.

CELİLE

Beyefendiciğim, mister Abraham Maderus'u daha göremiyecek miyiz?

NECMETTİN

Şimdi geliyorlar... Şimdi geliyorlar.

BELBOY

(Girerek) Beni istemişsiniz efendim.

NECMETTİN

Evet, bu telsiz acele New York'a çekilecek.

BELBOY

Başüstüne efendim. **(Kâğıdı alarak çıkar)**

A. BULUR

Ne var acaba içinde?

NECMETTİN

Hişttt geliyor.

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra komiser ve Abraham Madeus)

(Abraham Maderus, kısa boylu şişman çıplak başlı, Amerikan iş adamlarının bütün hususiyetlerine sahiptir. Görünüşü ile soğuk, karakteri itibarile son derece maddidir. Hareketleri sert ve katidir. Bütün piyes boyunca ağzından pürosu eksik olmaz. Giyinişi Amerikan giyinişidir.)

KOMİSER

(Yatak odasının kapısını açıp durarak ve sesinin bütün kuvvetile)

Dikkaat!..

(Hepsi ayağa kalkarlar, komiser yol verir.)

ABRAHAM MADERUS

(Yatak odasının kapısından girer, ağzında en büyük cinsinden bir püro vardır. Elini sallar. Sonra püroyu ağzından alarak Amerikan şivesile)

Merhabaaaa!..

(Kâtip Necmettin Abraham Maderus'un önüne geçer. Bir sırada durmakta olan misafirlere ikisi birlikte yaklaşırlar. Manzara, bir askerî manganın teftişini pek andırmaktadır.)

NECMETTİN

Misis Celile.

CELİLE

Hello.

(Celile elini uzatır, fakat Abraham oralarda olmaz. Kadının yüzüne dikkatle bakar. Başile selâm verir. Sonra hayır manasına başını iki tarafa sallar. Bunun üzerine Celile reverans yapar.)

NECMETTİN

Mis Ayşe.

(Ayşe başile selâm verir. Abraham Maderus mukabele eder.)

NECMETTİN

Mister Ahmet Bulur.

A. BULUR

Mucit.

(Ahmet Bulur selâm verir. Abraham Maderus başını sallayarak geçer.)

NECMETTİN

Mister Ahmet Hamlet.

A. HAMLET

Selâm!

(Aynı hareketler)

NECMETTİN

Mister Ahmet Okyay.

OKYAY

Morning sör. **(Aynı hareket)**

(Abraham Maderus koltuğa oturur, ayaklarını masanın üzerine koyar, pürosunu çekiştirerek misafirleri birer birer dikkatle süzer. Onun nazarlarının kendi üstlerinde tevekküf farkeden hepsi bir bir gülümser ve kendi usullerince âşinalık ederler. Fakat Abraham Maderus mütemadiyen başını sağdan sola, soldan sağa sallamaktadır.)

A. BULUR

(Çantasını açarak) Bir dakika... Ayakları bu şekilde masaya koyuş bir müddet sonra, topukların acımasına sebep olur. İşte kauçuk topukluklar. Bunları bu mahzuru izale için icat, ettim.

NECMETTİN

Sonra... Sonra rica ederim. Şimdi sırası değil... Sonra gösterirsiniz.

KOMİSER

Çekil geriye be... Ne lâf anlamaz adamsın!

A. BULUR

(Meyus) Pekâlâ... Pekâlâ... Halbuki tam sırası idi.

(Sükût)

A. MADERUS

(Misafirlere uzun uzun baktıktan, başını olmaz mânâsına sağa sola salladıktan ve pürosundan yeni bir nefes çektikten sonra)

Lâââzım gitmek hep beraber Harput'ta...

P E R D E

İKİNCİ PERDE

(Harput'ta hükûmet konağı olarak kullanılan eski Halk odası binasında Belediye reisinin odası. Ön plânda sağda belediye reisinin masası. Arkasında duvarda Atatürk'ün resmi. Ön plânda solda boydan boya bir sedir. Sedirin arkasında duvarda gömme raflar. Bu raflarda bir petrol lâmbası ve bir su testisi görülür. Arka plânda sağda sokağa bakan bir pencere. Solda arka cepheye müvazı olarak konmuş yanyana iki masa. Masalardan birinin üzerinde hurdası çıkmış bir daktilo makinası. Arka cephede sağda kapı, kapıdan itibaren boydan boya duvar. Duvarda Orman müdürlüğünün renkli bir afişi ve Harput'un eski halini gösteren ince uzun, çerçeveli bir fotoğraf. Duvarla masalar arasında demir bir kasa. Her şey eski, ve her şey toz içinde. Vakit bir gün sonra sabahın 9 u.)

BİRİNCİ MECLİS

(Belediye kâtibi, sonra Necmettin ve Ayşe)

(Belediye kâtibi, 60 yaşında, kısa boylu, sakalı uzamış, bakımsız kıyafetli, elbiseleri yama içinde, saçı başı karmakarışık siyah kıravatı yana kaçmış, kelebek gözlüklü, parmak araları sigara zifirinden koyu kahverenk bağla-

mış... Mamafih bütün bu perişanlığına rağmen sevimli bir ihtiyar... Belediye reisliği odasının manzarasını âdeta tamamlıyor.)

(Belediye kâtibi daktiloda tek parmakla bir tezkere yazmaktadır. Ayşe ve Necmettin girerler.)

NECMETTİN

(Girerek ve etrafına bakınarak) Affedersiniz, belediye reisi bey yoklar mı?

B. KÂTİBİ

Hayır aşağıya, Elâzığ'a gitti. Vali bey çağırtmış... Nahiye müdürü hastalandı da ona vekâlet ediyor.

NECMETTİN

Çok sürer mi gelmesi dersiniz?

B. KÂTİBİ

Vallahi efendim ne söylesem boş, bazen hemen gelir, bazen de akşama kadar gelmez... Eh doğruyu ne saklamalı, pek o kadar çok işimiz de yok hani...

NECMETTİN

Burada kendisini bekleyebilir miyiz?

B. KÂTİBİ

Tabiî... Tabiî... Buyurun oturun. Demin pencereden gördüm, üç otomobil ile geldiniz. Arkadaşlar neredeler?

NECMETTİN

Bir kısmı nüfus memurunun yanına gittiler. Bir

kısmı da çınarların altındaki çeşmede yüzlerini yıkıyorlar. Hava çok sıcak.

B. KÂTİBİ

Amma, Harput'umuz serindir.

NECMETTİN

Fakat yol müthiş... Viraj viraj viraj viraj... Yüksel babam yüksel... Sanki kartal yuvasına çıkıyorsunuz. Hani her şoför, her arabacı buraya istekle gelmez.

B. KÂTİBİ

Öyle... Hele kışın... Elâzığ ne kadarcık yer... Malatya'dan buraya gelirseniz arabacılar Elâzığ'a kadar aynı, Elâzığ'dan buraya ayrı pazarlık ederler. Bilmem insanlar mı tembelleşti, yoksa yürekler mi daraldı... Eskiden 43000 nüfus gelir giderdi, bunların yiyeceği, içeceği, Harput'un sattığı mallar, Harput'a gelen mallar hep bu yoldan taşınırdı da kimsecikler şikâyet etmezdi. Harput'u gezdiniz mi?

NECMETTİN

Hayır, otomobilden indik, buraya geldik.

B. KÂTİBİ

(Esrarengiz bir tebessümle) Gezin... Gezin.. Çok şeyler göreceksiniz, çok şaşacaksınız.

(Yazısına devama başlar, Ayşe ve Necmettin sedire otururlar)

AYŞE

Mister Abraham Maderus şimdi kimbilir neler hissediyordur. Mutlaka altüst olmuştur. 40 sene sonra insanın doğduğu, çocukluğunu geçirdiği yere gelmesi.

NECMETTİN

Pek fazla birşey hissettiğini sanmıyorum.

AYŞE

Canım siz de bu adamı bir kaya parçası yapıp çıkacaksınız.

NECMETTİN

Bir aydır beraberim. Geç karar verir, fakat kolay kolay aldanmam.

AYŞE

Hiç o derece hissiz bir adam, kardeşini aramak için aynı devriâlem seyahatine muadil bir yolculuğa çıkar mı?

NECMETTİN

Ha, bu tuhaf bir hikâye... Sizde kalması şartiyle anlatayım. Maderus'ların Amerika'da ev eşyası ve malzemesi yapıp satan hakikaten büyük müesseseleri var. Hemen her şehirde «aile muhabbeti» adını taşıyan muazzam bir mağaza mevcut. Son zamanlarda işler biraz durgunlaşmış. Şirketin basın ve ilân şefi, Maderus ismi etrafında bir reklâm kampanyasına girişmek için bu ça-

reyi düşünmüş. 40 sene sonra bulunan kardeş... Bir Amerikalı milyonerin bu uğurda geçirdiği macera... Biliyor musunuz, burada olup bitenler her gün bilhassa Mister Maderus tarafından New-York'taki büroların basın ve reklâm şefliğine telsizle bildiriliyor ve oradan da tabiî gazetelere...

AYŞE

Ne diyorsunuz?!

NECMETTİN

Onun için milyoneriniz Elâzığ'daki otelde dün gece tahtakurularının hücumuna uğrayıp, sabaha karşı avaz avaz bağırarak koridora fırladığı zaman bayağı yüreğim yağ bağladı. Sen 40 sene kardeşini arama da mağazaların reklâm şefine materyel temini için yola çık... Yok, benim kafamın alacağı şey değil bi... Mamafih tahtakurularının kafaları da almamış olacak ki, benim odada bir tane yokken onun odasında kaynamışlar.

AYŞE

Arsaydınız belki daha hallice bir otel bulabilirdiniz.

NECMETTİN

Fazla aramadım.

AYŞE

Çok merhametsizsiniz.

NECMETTİN

Etrafını o kadar merhametliler sarmış ki, hani be-

nim merhametime de pek ihtiyacı yok. Bu sabah otelde saat 10 da sular kesilince İstanbul sosyetesinin gözbebeği anneniz ta alt kattan dördüncü kata kova ile su taşıdı. O kart züppe Okyay gözüne girmek için kapısı kapanmayan tuvaletin önünde milyoner içeride iken nöbet bekledi. Sonra alt kattaki kahve ocağında tıraş suyunu ısıtıp getirdi. İkisi birden etrafında durup tıraş olmasını beklediler. Eline su döktüler, havlu verdiler. Milyonerin yanına beni bile yanaştırmak istemiyorlardı.

AYŞE

Annemin yapmayacağı yoktur. Fakat ne diyeyim annem.

NECMETTİN

Haklısınız.

AYŞE

Sonra doğrusu ya başka güveneceğim kimsem, başka sığınacak yerim de yok.

NECMETTİN

Sahi mi? İşte bu fena! Yakında Yale Üniversitesine gideceğinizi söylüyordu. Bir müddet için kurtulacaksınız demektir.

AYŞE

Siz buna inandınız mı? Annemde paralar çoktan suyunu çekti. Şimdi vurgun peşindeyiz. O ve ben... Red

Flaver Kampani: Celile end Doter... Gayemizin tahakkuku uğrunda yapmayacağımız şey yok... Siz buna bir nevi gangster kumpanyası da diyebilirsiniz

NECMETTİN

Haydi bırakalım bu bahsi artık. **(Belediye kâtibine)** Buraya kardeşini arayan bir Amerikalı milyoneri getirdik. Tabii duymuşsunuzdur.

B. KÂTİBİ

Ha, buraya çok gelirler. Eskiden tabakhane tarafında çay kenarındaki mahallede kötü kadınlar otururlardı. Şimdi taş taş üstünde kalmadı ya... Bu kötü kadınlar bile ta Şam'dan, Bağdat'tan bir iki senede bir kalkıp gelir, ziyaret ederler.

NECMETTİN

Fakat bu milyoneri bütün gazeteler yazdı. Nasıl haber alamazsınız!

B. KÂTİBİ

Gazete gören kim? On günde, yirmi günde bir aşağıdan birisi getirecek de, jandarma kumandanı gedikli başçavuş'tan veya nüfus memurundan bize sıra gelecek de... Zaten doğrusunu isterseniz arzu da yok.

NECMETTİN

İnsan dünyada ne olup bittiğini merak etmez mi?

B. KÂTİBİ

Dünya burada ne olup bittiğini merak ediyor mu?

NECMETTİN

Burada merak edilecek ne var?

B. KÂTİBİ

Doğru... Hiç bir şey yok... Hiç bir şey kalmadı. Ev yok, sokak yok, çarşı yok, insan yok... Sokak köpekleri bile bir bir gittiler. Aşağı Elâzığ'a inmemekte inat eden biz bir iki kişi kaldık. Emekli muallimle ben... İki bunak ihtiyar... Gerisi belediyenin ekmek, Kızılayın aş dağıttığı birtakım fakir fukara, sonra civardaki bahçıvanlar... Memurlar derseniz sabah gelip akşam Elâzığ'a dönüyorlar. 50 sene evvelini hatırlıyorum 43000 nüfus, 8000 hane, 8 cami, 45 mescit, 12 medrese. 12 büyük iş hanı... Mutasarrıflıktı o zaman Harput. Şimdi hatır için nahiye olarak bırakıyorlar. 55 ev, 220 nüfus...

NECMETTİN

Ne diyorsunuz, ne oldu Harput'a?...

B. KÂTİBİ

Harput öldü, havaya uçtu. Sanırsınız bir cehennem ateşi ile taşları bile baştan başa yandı da külleri göğe savruldu. Buradan aşağı Elâzığ'a inenler evlerini yıktılar, taşlarını dahi taşıdılar. Nüfusun yüzde yirmisi de Amerika'ya göç etti. İçlerinden «Ah vatanım... Vatanım» diye geri dönenleri bile burada tutunamıyorlar. Aşağı ovaya iniyorlar.

AYŞE

Bu bir facia...

B. KÂTİBİ

Bilmem, belki faciadır.
(Tekrar işine koyulur)

NECMETTİN

Ben patronun yanına gideyim artık.

AYŞE

Canım, konuşuyorduk.

NECMETTİN

Olmaz, nerede kaldın diye çıkışır yine... En ufak vesilelerle uşağına bağırır gibi bağırıyor. Fena halde içerliyorum.

AYŞE

Nüfus memurunun yanında mı?

NECMETTİN

Evet, ailesine ait kayıtları aratıyor. Görürsünüz bak yine papara hazırdır. Ben de size rastladım mı, ayrılmak bilmiyorum. Galiba büyülediniz beni...

AYŞE

Şakayı bırakın!

NECMETTİN

O nasıl söz? Böyle bir terbiyesizliği ömrümde yap-

madım. Bu kafilede konuşabileceğim, anlaşabileceğim tek insana düşüncelerimi söylüyorum. Kafama geldiği gibi, hiç bir kayda tâbi olmadan... Hattâ bu kafilenin hudutlarını memleket hudutları kadar genişletebilirim. İsterseniz söylemiyeyim.

AYŞE

Yoo, isterseniz söyleyin!

NECMETTİN

Şimdiden sonra sizin yanınızda daha az kalmaya çalışacağım.

AYŞE

Canım ne de alıngansınız.

NECMETTİN

Demek düşüncelerimi, hislerimi istediğim gibi anlatmaya izin var?

AYŞE

Bu suale mutlaka evet demek lâzım mı? **(Mevzuu değiştirerek)** Peki amma ben burada yalnız mı kalacağım?

NECMETTİN

İsterseniz ötekilerin yanına gidin!

AYŞE

Galiba buraya geliyorlar. İşte gürültüleri duyulmağa başladı. Burası iyi.

NECMETTİN

Pekâlâ!

(Necmettin çıkar)

İKİNCİ MECLİS

(Belediye Kâtibi, Ayşe)

AYŞE

Bana biraz eski Harput'tan bahseder misiniz?

B. KÂTİBİ

Sana keder değil neş'e yaraşır. Ne diye taze gönlünü karartayım kızım?...

AYŞE

Rica ederim.

B. KÂTİBİ

Eskiden, çok değil, 50 yıl önce koskoca bir memleket parçasının ticaret merkezi, pazar yeri idi Harput... Ucu bucağı görünmez kervanlar gelirler, yüklerini boşaltırlar, Harput'un dünyaca meşhur ipeklilerini, kumaşlarını yükler, geldikleri yollara dönerlerdi. Bu şimdiki baykuş yuvası, göklere uzanmış kameti ile bir taç gibi parıldardı. Taşından toprağından sanırsın servet refah fışkırırdı bu şehrin... Büyük şairler yetişti bu toprakta, büyük âlimler, ünlü din adamları çıktı aramızdan... Akşam oldu mu işleri erken bitirirdi herkes... Halk gruplara ayrılır, kafile kafile ya kalenin yedi burcuna, ya diğer tepelere giderlerdi. Gün ufukta sönerken 1000 - 2000 ney'in nağmeleri dolaşırdı şehrin havasında... Aşağıda, 1250 metre aşağıda Uluova, 1250 metre yukarıda ise hırçın kayalar üstünde bu nağmeler... İnsana insanüstü bir mahlûk olduğu vehmi gelirdi. Bu musikî meclislerine katılmayan ateşli delikanlıları hatırlıyorum, atlarile soluğu cirit meydanlarında alırlardı. Ben orada çok akşamlar, cirit oynayan 80 atlı saydım.

AYŞE

Yazık olmuş... Bir rüya âlemi imiş Harput...

B. KÂTİBİ

Ya rüya oldu kızım... Rüya oldu...

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra üç Ahmet'ler ve Celile)

(Üç Ahmet'ler ve Celile girerler)

CELİLE

Neredeydin cici? Vallahi meraklanmaya başlamıştım.

AYŞE

Ya sen neredeydin anne? Sabahleyin otel odasında gözümü açtığım zaman sen çoktan giyinip çıkmıştın. Bir daha ancak buraya gelmek üzere otomobillere binerken uzaktan mister Abraham Maderus'un yanında gördüm seni...

CELİLE

Kocamın kardeşini yalnız mı bırakayım istiyorsun Ayşe! Tuhafsın vallahi kızım. Bugünlerde hep kulaklarımın inanamayacağı şeyler söylüyorsun. Onlar bizim gibi mahrumiyetlere alışmış insanlar değil, zavallı o pis otelde deli olup çıkacaktı. Kaynım bu benim... Elbette yardımına koşmak vazifem... Hattâ icabederse daha ağır işlerini de görürüm. Düşün ayol bizim Hilton'u beğenmiyordu.

AYŞE

Bana, çayı görmeden paçaları sıvıyorsun gibi geliyor. Ya sonunda kaynın çıkmazsa, otelin dördüncü katına su çıkardığına pişman olmayacak mısın?

CELİLE

Hayır, olmayacağım. O zaman da eski kocamın bir hemşehrisine bu çölde yardım vazifemi yapmış olacağım. Böyle bir ihtimal yok ya...

OKYAY

Böyle bir ihtimal yokmuş, insanın aklına daha ne ihtimaller geliyor.

CELİLE

Daha ne ihtimaller efendiciğim?

OKYAY

Meselâ, milyonere şirin görünüp... O da erkek tabiî monşer...

A. HAMLET

(Celile'ye) Aman ihtiyatlı davran, gençlik kimse bile olmasa kendi kendini baştan çıkarır... Hamlet'ten...

AYŞE

(Gözleri yaşlı) Anne görüyor musun bak, alay mevzuu oluyorsun!

CELİLE

Kıskançlıklarından cici, kıskançlıklarından...

A. HAMLET

Ah kıskançlıktan sakının efendim, o kendisine yem olan şey ile oyun oynayan yeşil gözlü bir canavardır... Otello'dan...

AYŞE

Ahmet bey yalvarırım...

A. HAMLET

Peki peki... Yalnız Celile hanım biraz temkinli olsun canım. Hepimize pek nisbet veriyor.

OKYAY

Adama famdöşmbr'lık yapmak davayı hâletmez ki... Sonrada hakikat meydana çıkacak, azizim.

CELİLE

Efendiciğim mister Maderus'un benim kaynım olduğu gün gibi aşikâr. Bu mes'ele üzerinde artık ümide kapılmayın!

OKYAY

Benim kardeşimin sizin kaynınız olması için sizin benimle aynı yatakta yatmış bulunmanız lâzım. Anlıyor musunuz?

A. HAMLET

Gördünüz mü bakın, mademki bu doğru değil o halde benim kardeşim.

A. BULUR

Parçaladınız gitti milyoneri... Bari bana da bir hisse verin. Şu benim icatlarımla alâkadar olsun, yeter, başka birşey istemiyorum. Haydi keselim artık münakaşayı... Görüyorsunuz bakın çalışanlar var. Rahatsız ediyoruz. Devlet dairesi burası yahu...

B. KÂTİBİ

(Daktilodan başını kaldırarak) Burada sese o kadar hasret kaldık ki duyduğumuz gürültü, kavga bile olsa hoşumuza gidiyor. Çünkü etrafımızda insan bulunduğunu anlatıyor. Zararı yok... Zararı yok...

A. BULUR

Sahi, bu Harput'un hâli ne böyle... Sanırsın Atom bombası düşmüş...

B. KÂTİBİ

Sanmam, bir değil, on atom bombası bu işi yapamazdı,

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Harput Belediye reisi Murtaza Bıçakçıoğlu)

(Harput Belediye reisi beyaz saçlı, beyaz kısa sakallı, biraz eski tarzda fakat temiz giyinmiş bir adamdır. O da 60 ı geçmiş olmasına rağmen belediye kâtibine nazaran hayli dinç görülür. Daima gülümsemektedir. Fakat hâli, tavırları, konuşuşu otoriter bir adam olduğunu anlatır.)

B. REİSİ

(Girerek) Ooo hoş geldiniz efendim, hoş geldiniz... Elâzığ'da teşrifinizi haber verdiler. İşlerim olmasına rağmen bırakıp geldim.

A. HAMLET

Hoş bulduk.

CELİLE

Hellooo...

A. BULUR

Hoş bulduk reis bey.

(Okyay ve Ayşe başarile selâm verirler.)

B. REİSİ

Ben içeri girerken bir atom bombası lâkırdısı ediliyordu amma kavrayamadım.

A. BULUR

Harput'un hâlini konuşuyorduk. Atom bombalarile bombalansa şehir bu hâle gelmezdi diyorduk.

B. REİSİ

Harput delileri, bu kâtip ile muallim, sizi doldurmuşlar galiba... Bence mes'eleye öyle facia şekli vermek yanlış... Dâvâ vazifesini rolünü kaybeden bir şehirin ölmesinden ibaret... Tıpkı insanlar gibi... Doğup büyümüş ve ölmüş. Vakitle şehirler düşman şerrinden korunmak için yüksek yerlere yapılır, etrafı surlarla çevrilir, bir de kale ile teçhiz edilirlermiş. Amma şehirlerin müdafaa ediliş şekilleri ve mânâları değişince, hele ovaya bir de koskoca Elâzığ kurulunca bizim Harputumuz da evvelâ mânâsını, sonra ticaret merkezi olmak vasfını yavaş yavaş kaybetmiş. Halk işsiz kalmış. Bu yüzden bir kısmı Amerika'ya iş aramaya gitmişler. Bü-

yük bir kısmı da aşağıdaki Elâzığ şehrine göç etmişler. İşte bütün olup bitenler bundan ibaret... Anadolu toprakları, ölen şehirleri bir kenara bırakın, ölen İmparatorlukların enkazı ile dolu... Eğer hepsinin arkasından ağlayacak olursak vay bizim hâlimize.

B. KÂTİBİ

Reis beyin şüphesiz haklı olduğu taraf var. Yanıldığı taraflar da bulunduğu gibi... Harput insanlar gibi doğdu, büyüdü, öldü diyorlar. İyi amma bir de bu doğup büyüyüp sonra ölen insanların analarına, babalarına, kardeşlerine, çocuklarına sorun bakalım, ölümü bu kadar tabiî, bu kadar sükûnetle kabul ediyorlar mı? Onlar da göz yaşı dökerken bilmiyorlar mı ki hepimiz doğduk, büyüdük ve hepimiz öleceğiz...

BEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Necmettin ve komiser)

NECMETTİN

(Komiserle birlikte girerek) Hoş geldiniz reis bey.

B. REİSİ

Asıl siz hoş geldiniz efendim.

NECMETTİN

Ben Amerikalı sanayici mister Abraham Maderus'un kâtibiyim. Adım Necmettin.

B. REİSİ

Ya memnun oldum.

NECMETTİN

Arkadaşım emekli polis komiseri Cavit Kocabıyık... Mister Maderus'un kardeşini aramada bize yardım ediyor.

KOMİSER

Estağfurullah memnun olmak bize ait...

B. REİSİ

Misafirimiz şimdi neredeler?

NECMETTİN

Nüfus memurunun yanında!

B. REİSİ

Ne yapıyor orada?

NECMETTİN

Ailesinin kayıtlarını aratıyor.

B. REİSİ

Ne yapacak o kayıtları buldurup?.. Çok güç ya farzediniz ki buldurdu. Ne netice alacak bundan Elâzığ'da söylediklerine göre zannederim kendisi Harputlu imiş. Kardeşini arıyormuş. Fazla tafsilât bilmiyorum.

NECMETTİN

Fakat bütün gazeteler yazıyorlar.

B. REİSİ

İstanbul gazeteleri bize beş gün sonra gelir. Bunu unutmayın. Sanırım sizler uçakla geldiniz?

NECMETTİN

Evet uçakla...

B. REİSİ

Tamam... Sizin dün sabah orada okuduğunuz gazeteleri bizler dört gün sonra burada elimize alacağız. Siz şimdi bana biraz tafsilât verin bakayım. Bugün Elâzığ'da yatıp kalkmama bakmayın, benim 55 senem Harput'ta geçti. Yarım asır bu... Harput'luları benim kadar tanıyan yoktur. Öyle değil mi kâtip...

B. KÂTİBİ

Öyledir... O hususta hiç birimiz reis beyle boy ölçüşemeyiz. Hafızası müthiştir.

B. REİSİ

Elhamdülillâh bir noktada seninle birleştik.

B. KÂTİBİ

Elhamdülillâh efendim.

B. REİSİ

Evet söyleyin bakayım, bu Amerikalı milyoner kimlerdenmiş?

CELİLE

(Büyük bir alâka ile yanına yaklaşarak) Ey ey aman efendiciğim.

OKYAY

(Ayni alâka ile) Dikkat monşer...

A. BULUR

(A. Hamlet'e) Galiba dananın kuyruğu kopuyor.

NECMETTİN

Efendim ailenin soyadı Müderris, yahut Müderrisoğlu...

B. REİSİ

Evet... Bildim... Müderrisoğulları Harput'un en tanınmış ailelerindendi. Baba Mustafa bey... Ana Kavaf zadelerin kızı... Bir çocukları oldu İbrahim, bir sene sonra bir çocukları daha oldu. Ahmet... Bir gün Mustafa karısını yüzüstü bırakıp büyük çocuğu İbrahim Amerika'ya kaçtı. Bunu bütün eskiler bilirler. Değil mi kâtip?

B. KÂTİBİ

Evet evet ben de hatırlıyorum.

B. REİSİ

Demek bu milyoner Abraham Maderus bizim uzun Mustafa'nın oğlu İbrahim ha... Sümüklü İbrahim... Demek uzun Mustafa Amerika'da milyoner olmuş ha...

B. KÂTİBİ

Bak şu Allahın işine.

NECMETTİN

Eyy reis bey gelelim şimdi en mühim noktaya... Ahmet nerede? Öteki çocuk...

B. REİSİ

Ahmet mi? Burada...

OKYAY

Gördünüz mü, tabii burada... Karşınızda... Ben **(Belediye Reisi değil mânasına başını sallar)**

A. HAMLET

Elbette değil, benim dememiş mi idim... Ben! **(Belediye reisi başını sallar.)**

A. BULUR

Aman yarabbi galiba ben! **(Belediye reisi başını sallar.)**

CELİLE

(Yeni bir ümitle) Eyy efendiciğim?

B. REİSİ

Müdderisoğlu Ahmet şimdi bahçıvanlık ediyor... Bahçelerde...

CELİLE

(Haykırarak) İmkânsız... Bu imkânsız...

OKYAY

Tam mânâsile skandal!

A. HAMLET

Ey kulaklarım, neler duyuyorsunuz!

CELİLE

Yalan söylüyor! Amerikalı bir milyonerin kardeşi bahçıvan olamaz, reddederim efendiciğim.

OKYAY

Havsalanın almayacağı şey bu, adetâ Amerika'ya hakaret...

KOMİSER

Hişt, hey açılın şöyle bakalım. Adamı rahat bırakın. Atarım yoksa dışarı.

B. REİSİ

(Necmettin'e) Bu heyecan ve infiale sebep ne?

NECMETTİN

Hanım müstesna hepsi milyonerin kardeşi olduklarını iddia ediyorlar. Hanım da yengesi olduğunu söylüyor.

OKYAY

Benim babamın adı da Mustafa, benim kardeşim de İbrahim.. Ben de Ahmet ismini taşıyorum. Benim

babam da büyük kardeşimle Amerika'ya gitmişler. Niçin Maderus'un kardeşi bir bahçıvan olsun da ben olmıyayım.

B. REİSİ

Harput vaktile 43 bin nüfuslu bir şehirdi. Bu 43 bin nüfus içinde Mustafa isimli adamlar ve bunların Ahmet, İbrahim isimli çocukları çok bulunabilir. Sonra 43 bin nüfusun yüzde yirmisi Amerika'ya gitti. Bunu da hatırlatırım. Anneniz hayatta mı?

OKYAY

Tabii hayatta.

B. REİSİ

Adı ne?

OKYAY

Behice.

B. REİSİ

Gördünüz mü bakın, Kavafzadelerin kızı, yani Müderrisoğlu ailesinin gelini Hatice hanımdı. Sizlere ömür burada vefat etti. Durun bakayım, ben aynı senelerde oğlu İbrahimle Amerika'ya giden bir Mustafa daha hatırlıyorum. Fakat Müderrisoğlu değil. Müezzinoğlu, kaçmadı, ailesinin muvafakatiyle gitti. Ve sonradan aldığımız haberlere göre orada öldü. Kâtip sen de hatırlayacaksın... Topal Mustafa, hani büyük çarşı yangınında dükkânı yanmıştı da kendini kaleden aşağı atmıştı ve Allahın hikmeti yalnız ayağının topal kalmasile kendini kurtarmıştı. Tuhaf, sinirli bir adamdı...

A. BULUR

Güler mi idi? O da kaş göz oynatıp münasebetlî münasebetsiz güler miydi?

OKYAY

Zevzek.

B. REİSİ

Hattâ daha da tafsilât vereyim, topal Mustafa Amerika'ya gidince karısına ve oğlu Ahmet'e kadının kardeşi Çakır Ömer baktı. Oğullarını o yetiştirdi. Büyük ipekli imalâthanesi vardı. Demek o çocuk sensin.

A. HAMLET

Ya ben? Benim babamın adı da Mustafa, büyük kardeşimin adı da İbrahim... Babam Amerika'ya kaçınca anam beni Kıbrıs'a götürmüş, oradaki akrabalarımıza sığınmışız.

B. REİSİ

Ne tuhaf tesadüf, onu da hatırlıyorum. Vak'a aynı senelerde oldu. Yalnız hikâyede ufak tefek farklar var. Babanın adı Mustafa değil İbrahim buna mukabil büyük oğlanın adı da İbrahim değil Mustafa... İbrahim şimalî Amerika'ya gitmedi, cenuba, Arjantin'e gitti. Meşhur bir alüfte vardı o zamanlar tabakhane tarafında... Güllü... Onunla beraber kaçtılar. Hattâ anneme Kıbrıs'a hareketi için benim babam biraz yardım etmişti. Kapı karşı komşu idik. Hukukumuz vardı. Babana söğüt İbrahim derlerdi. Dal gibi bir adamdı. Ne oldu, kim bilir... Sizin ailenin soyadı Müneccimzadeler'dir.

A. HAMLET

Kurduğu hayallerle tam huzura ermiştim. Mermer gibi kusursuz. kaya gibi sarsılmaz, her şeyi saran hava gibi hudutsuz olacaktım. Halbuki şimdi büyük piyango vuran biletten bir numara farklı biletin sahibi gibiyim. Mustafa yerine İbrahim, İbrahim yerine Mustafa... **(Ayşe'ye)** Baş tarafı Makbet'ten, sonu bendenizden... Adaaam sende, ben hayatın insafsız sillelerile öyle çileden çıkmışım ki feleğe inat, ne olsa aldırmam.

AYŞE

Bu da Makbetten.

A. BULUR

Adam bildiğini o kadar iyi biliyor ki ben artık sual bile sormuyorum. Riyazî kat'iyet karşısında itiraz neye yarar.

CELİLE

Fakat bir tek adamın şehadetile her şey altüst olamaz.

NECMETTİN

Rica ederim.

KOMİSER

(Sesini ondan bir perde daha yükselterek) Rica ederim... Rica ederim...

AYŞE

Anne, yarın sabah mister Maderus'un suyunu otelde dördüncü kata kim çıkaracak?

CELİLE

Rica ederim cici, gevezeliği bırak, dur kafamı toplayayım. Pek sersemledim birden. Hayır efendiciğim olamaz, niçin olsun? Bir tek adam böyledir dedi diye niçin bu kadar kişinin dâvası sukut etsin.

A. BULUR

Ben aranızdan çekiliyorum.

A. HAMLET

Ben de... Ben de...

OKYAY

Maalesef ben de... Avrupalı kafası taşıyan bir adam hakikatlara karşı yürümez...

CELİLE

Sizin Avrupalı kafanız yerin dibine batsın efendiciğim. Üç erkek bir kadını yalnız bıraktılar.

OKYAY

Yoo pardon, tamamen yalnız sayılmazsınız. Mister Maderus'unuz var.

CELİLE

Efendiciğim, mecbur edeceksiniz, bay Bulur'un çantasını açacağım.

OKYAY

Sustum... Sustum...

NECMETTİN

Bitti mi münakaşa? Elhamdülillâh... Şimdi rahat rahat konuşabiliriz... Reis bey, bu bahçıvan Ahmed'i nasıl bulacağız?...

A. BULUR

Bir megafonum var, harikulâdedir. Sesi büyültmek için içine elektrik pillerile tertibat yaptım. Onunla ilân edersiniz...

NECMETTİN

Müsaade edin...

KOMİSER

Susss... Bak müsaade edin diyorlar.

B. REİSİ

İşte o biraz müşkül. Bahçeler buraya hayli uzak. Sonra mail sırtlardadır ve çamur içindedir. Oralı olmayan adam, imkânı yok o topraklarda yürüyemez.

NECMETTİN

Pekâlâ, çağırtalım.

B. REİSİ

Haaa... İşte o daha müşkül bir şey.

NECMETTİN

Niçin? Adam mı yok?

B. REİSİ

Adamdan çok ne var, amma gelmez...

CELİLE

Gelmez mi? Milyoner kardeşini mi görmeğe gelmez? Delirdiniz mi siz reis bey, delirdiniz mi efendiciğim, biz topumuz bir ihtimal üzerine ta İstanbul'dan geldik.

B. REİSİ

Hanımefendi, anlatayım. Ahmet Müderrisoğlu, son senelerde üst üste birtakım felâketler geçirdi. Evvelâ karısını kaybetti, sonra çocukları öldüler. Bir tuhaf adam oldu. Hakkı da var. Nasıl çıldırmadı, hep şaşarız. Ondanberi ne biz ona dokunuyoruz, ne o bize selâm veriyor. Tamamen bahçesine çekildi. Aramızda her türlü münasebetler münkati, ekmeğini başkası alıp veriyor, yetiştirdiği sebzeyi başkası pazara götürüp satıyor.

KOMİSER

Ben buldum çaresini.

NECMETTİN

Nasıl?

KOMİSER

Tevkif ettiririz.

B. REİSİ

Efendim?

KOMİSER

Ben şimdi ihbarda bulunurum: Bahçıvan Ahmet Müderrisoğlu bizim eşyamızı çaldı, derim. Mecburdur jandarma yakalayıp onu buraya getirmeğe... Nasıl buluş? Ah canına yandığım... Ben emekliye sevkedilecek polis değildim amma, lâf anlamadılar.

AYŞE

Fakat bu, pek zalimane bir şey...

NECMETTİN

Hoş değil, evet, ben de o fikirdeyim. Fakat başka çare aklınıza geliyor mu? Yalnız, bir dakika... Bu işte evvelâ patronun müsadesini almalıyım. **(Çıkar)**

OKYAY

Tevkif edilmek mi monşer, ben onun yerinde olsaydım, sürülmeğe razı olurdum.

B. REİSİ

Vallahi doğru birşey değil amma, hareketlerinizin mes'uliyetini nihayet sizler taşıyorsunuz. Ben bahçıvan Ahmet için ve sizler için bunu duymamış olabilirim. Jandarma dairesi koridorun sonundaki oda.

KOMİSER

Tamam, gidiyorum. Ulan komiser Kocabıyık, sen daha ölmemişsin be, bu buluşunu pek beğendim.

B. REİSİ

Durun, bekleyin, Necmettin bey gelsin.

KOMİSER

Ha, doğru... Bekleyelim.

NECMETTİN

(Girerek) Tamam.

KOMİSER

Pekâlâ. **(Kapıya doğrulur)**

B. REİSİ

Bir dakika... Hemen buraya dönmenizi rica edeceğim. Sizinle ve Necmettin beyle görüşeceğim pek mühim bir husus var.

KOMİSER

Peki, hemen dönerim. **(Çıkar)**

NECMETTİN

Ben de gideyim de patrona biraz tafsilât vereyim.

B. REİSİ

Yok, hayır... Biraz sonra gidersiniz. **(Diğerlerine)** Şimdi sizlerden beş dakika için odayı boşaltmanızı rica edeceğim. Bahçede beş dakika oturup dinlenin lütfen! Necmettin beyle gizli olarak bir mesele görüşeceğiz. Kâtip sen kalabilirsin.

B. KÂTİBİ

Peki reis bey.

CELİLE

Bu gizli celse hiç hoşuma gitmedi efendiciğim. Yemin ederim ki bu işte bir bit yeniği var.

OKYAY

Olmasa bile, gayrinazik bir hareket monşer... Nihayet aramızda kadınlar var.

AYŞE

Yok amma efendim, burası Belediye reisliği makamı. Bu kadar kalmakla dediğiniz o gayrinazik hareketi bizler yaptık.

B. REİSİ

Bayanlar baylar, ricamı tekrarlıyorum.

A. BULUR

Gidiyoruz... Gidiyoruz.

(Üç Ahmet'ler ve Celile ile Ayşe, ayaklarını sürüye sürüye giderler, Celile gider gider, geriye bakar.)

ALTINCI MECLİS

(Belediye reisi, Belediye kâtibi, Necmettin sonra Komiser)

NECMETTİN

Reis bey pek merak ettim.

B. REİSİ

Evet, hakikaten merak edilecek bir mevzuu Elâzığ valisi bey bu sabah âlelâcele beni çağırttı. Nahiye müdürü bir ameliyat için hastahaneye kaldırıldığından onun işlerine de ben bakıyorum.

NECMETTİN

Evet...

B. REİSİ

İstanbul'dan bir şifre almış. Bu şifre sizin hey'etle alâkadar.

NECMETTİN

Allah Allah...

B. REİS

Oradan harekete hazırlandığınız günlerde, tımarhaneden bir deli kaçmış.

NECMETTİN

Evet.

B. REİS

Biliyor mu idiniz?

NECMETTİN

Tabiî... Gazeteler yazmıştı.

B. REİS

Tamam... Tahkikat bu delinin bir yolunu bulup hey'etinize dahil olduğu neticesini vermiş.

NECMETTİN

Ne diyorsunuz? Peki kimmiş?

B. REİS

Ha, o hususta henüz sarahat yok. Tehlikeli bir akıl hastası olduğu için tedbirli bulununuz ve yeni şifreyi bekleyiniz deniliyor.

NECMETTİN

İşte bir bu eksikti. Bir muamma çözüldü, şimdi bir yenisi başlıyor.

(Bir motör gürültüsü duyulur)

B. REİS

Jandarmaların jipi yola çıktı.

KOMİSER

(Girerek) İşte geldim.

NECMETTİN

Gününüz aydın komiser bey, size yeni bir iş çıktı.

KOMİSER

Yeni bir iş mi? Hayır ola? Biz vazifeden kaçmayız.

NECMETTİN

İstanbul'dan hareket edeceğimiz günden bir gün evvel tımarhaneden bir deli kaçmıştı ya?...

KOMİSER

Evet, öyle birşey benim de kulağıma çalınmıştı. Hatırladım.

NECMETTİN

Yapılan tahkikat bu delinin bizim aramıza sokulduğunu meydana çıkarmış.

KOMİSER

Yok canım! Peki isim yok mu? Eşkal yok mu?

NECMETTİN

Hayır yok... Yakında onu da bildireceğiz deniyor

KOMİSER

Yani Ahmet'lerden biri veya kadın...

NECMETTİN

Herhalde öyle olacak.

KOMİSER

Fakat hangisi?

NECMETTİN

Vallahi bilmem.

KOMİSER

Siz işi bana bırakın, şipşak meydana çıkarırım.

NECMETTİN

Kolay bir iş olduğunu sanmıyorum.

KOMİSER

Niye imiş o?

NECMETTİN

Deli deliliğini kabul eder mi?

KOMİSER

Hele hele, siz işi bana bırakın, dedim ya... **(Elini göstererek)** Bunu görüyor musunuz bunu!

NECMETTİN

Aman yapmayın rica ederim, başımıza iş açarsınız.

KOMİSER

Ne işi yahu? Beni bir defa meslekten çıkardılar, bir daha çıkaramazlar ki.

NECMETTİN

Ya muhakeme, ya hapishane... Sonra biz de rezil oluruz... Sonra canım insaf edin zaten hepsi derin bir hayâl sükutu içinde, dokunsan ağlayacaklar, bunlara bir de dayak eklenirse doğrusu güzel olur. Hayır hayır ne akıl, ne vicdan kabul eder bunu...

KOMİSER

Siz işi bana bırakın dedim ya... Hepiniz bu odadan çıkın onları bana yollayın!

NECMETTİN

Peki amma söz değil mi? Hiçbirine dokunmayacaksınız...

KOMİSER

Kanun gibi adam yahu, dokunmayacaksın kıllarına halel gelmiyecek... Koruyun bakalım serserileri... Peki, peki... Haydi çıkın. Kâtip bey sen de...

B. KÂTİBİ

Ben de mi? Fakat Reis bey...

B. REİS

Ben de çıkıyorum.

KOMİSER

Haydi haydi, çabuk olun... **(Necmettin'e)** Ha genç kızı istemem gelmesin. Yalnız üç Ahmet'ler, bir de hanım o kadar.

NECMETTİN

Peki.

(Hepsi çıkarlar. Komiser belediye reisinin masasına kurulur. Kalkar, kâtibin çekmecelerini karıştırır, bir cetvel tahtası bulur. Getirir belediye reisinin masasına koyar, kapı vurulur.)

KOMİSER

Giriniz.

YEDİNCİ MECLİS

(Komiser, üç Ahmet'ler, Celile)

(Üç Ahmet'ler ve Celile girerler)

KOMİSER

Gelin... Gelin... Yaklaşın!

CELİLE

Ne oluyor kuzum efendiciğim, bu esrarengiz hallerin sebebi ne?

KOMİSER

Hanım susss... Resmî muamele yapacağız. Makamın ciddiyetine yakışmayacak hâllerini görürsem kadın, erkek tanımam, Allah yarattı da demem, yanarsın.

CELİLE

Peki peki sustum efendiciğim **(Gidip sedire oturmak ister.)**

KOMİSER

(Bağırarak) Buraya gel... Sana oturma iznini kim

verdi? Ciddiyetini takın hanım, yoksa ben seni yola getirmesini bilirim.

CELİLE

Efendiciğim, peki peki...

KOMİSER

Efendiler **(Öksürür)** efendiler... Evvelâ kendimi size tanıtayım. Ben emekli taharri komiseri Cavit Kocabıyık.

OKYAY

Tanışıyoruz azizim.

KOMİSER

Ulan kart züppe, kes sesini... Gözünü patlatırım.

OKYAY

(Ürkek) Okey... Okey...

KOMİSER

Polisten benim niçin emekliye ayrıldığımı biliyor musunuz? Söyleyin diyorum. Biliyor musunuz?

A. BULUR

Bilmiyoruz, nereden bilelim?

A. HAMLET

Bilmiyoruz, hayır!

KOMİSER

Ha, ben sizler gibi bir serseriyi dayaktan hastahanelik ettim de ondan... Bir bacağı ile bir kolunu kırdım. Döğdüm mü tam döğerim. Noksan tarafı kalmaz. Ya gözü çıkar, ya dişleri dökülür, ya kafası patlar, yahut da dediğim gibi kolu bacağı kırılır.

OKYAY

(Tikleri artmış durumda) Korkunç monşer!... Dehşet!

KOMİSER

Dehşet ya... Öyledir. Benim karşıma gelecek suçlu saçları kirpi gibi olup derhal bülbül misâli konuşmazsa suratı bir dakika içinde perşembe pazarına döner, aklı başına gelir, sonunda yine dili çözülür. Tabiî bu dil eğer dilşeri arasına sıkışıp iki parça olmadıysa...

CELİLE

Aman yarabbi.

KOMİSER

Benim kim olduğumu anladınız. Şimdi mes'eleye gelelim. İstanbul'da Bakırköy'den bir deli kaçmış.

A. HAMLET

Evet.

A. BULUR

Bize ne?

KOMİSER

Yapılan resmî tahkikat bu delinin bizim aramıza katıldığını gösteriyor.

A. HAMLET

Haydi canım.

(Komiser ayağa kalkar, gider Celile'nin önünde durur, gözlerinin içine bakar)

CELİLE

Vallahi değilim ben efendiciğim. Billâhi değilim...

(Komiser Celile'yi geçer, Okyay'ın önünde durur, gözlerinin içine bakar)

OKYAY

Ben mi? **(Dili dolaşarak ve tikleri büsbütün artarak)** Be... Be... Be... Ben mi? Monşer benim sosyolojik... Pardon benim Morfolojik...

KOMİSER

Jik... Jik... Jik... Jiksiz konuş.

(Komiserin kendisini geçmesi üzerine Okyay susar. parmağını yakası ile boynu arasına sokar ve gürültülü bir nefes alır)

A. BULUR

(Komiserin kendisine bakmakta olduğunu farkederek)

Yooo... Yooo... Yooo tabiî değil... Ben mucidim.

(Komiser, onu da geçerek A. Hamlet'in karşısında durur, gözlerine bakar)

A. HAMLET

Nafile... Bende iş yok. Ben yalnız Hamlet oynarken deli olurum amma o da yapmacıktır.

KOMİSER

(Geri döner, masaya gider, cetveli alır, tahtayı avucunda şaklatarak hepsinin karşısına gelecek ortalama bir yerde durur)

Söyleyin bakalım, hanginiz delisiniz? Yok deli olmasına hepiniz delisiniz amma, tımarhaneden kaçan deli hanginiz? Haydi söyleyin. Söyleyin diyorum... Üçe kadar sayacağım... Söylemezseniz karışmam... 1... 2... 3...

(Hepsi susarlar)

(Komiser dolaşır, Celile'nin önünde durur, gözlerinin içine bakar. Uzunca bir sükût... Celile terlemektedir.)

KOMİSER

(Birden parlar, parmağı Celile'nin gözlerini delecektir)

Sensin!...

CELİLE

Vallahi değilim, billâhi değilim efendiciğim, beni dinleyin! Ben nasıl deli olurum?

KOMİSER

Sensin! Lâkırdı dinlemem...

CELİLE

Efendiciğim, beni bütün İstanbul tanır.

KOMİSER

Daha iyi ya... Meşhur bir delisin demek... Deli olmasan 15 yaşında kızlar gibi giyinir misin? Deli olmasan Amerikan sakızını İstanbul'a ben soktum diye öğünür müsün? Deli olmasan elin herifi ile 20 sene nikâhsız yattığını ilân edip göğsünü gere gere konuşur musun? Deli olmasan **(Taklidini yaparak)** ben Amerikalıların hayranıyım efendiciğim, canım Amerikalılar, diye sevinir misin?

CELİLE

(Ağlayarak) Efendiciğim... Efendiciğim...

KOMİSER

(Onu geçip, Okyay'ın önünde durarak)
O halde sensin.

OKYAY

(Her tarafı oynayarak) Değilim.

KOMİSER

(Taklidini yaparak) Değilim.. Ulan bu değilim de-

yişin bile ben deliyim diye bar bar bağırıyor. Susss, yine jiklerine başlama, patlatırım. 43 yaşında adam böyle dişi ile erkek arası giyinip üstelik koku da sürerse ona deli derler... 43 yaşında adam Harput'ta doğup büyür de «Şarklıyız biz Şarklı» diyerek kendi milletini küçük görmeğe kalkışırsa ona deli derler. 43 yaşında adam sinirlerine hâkim olamayıp lüzumlu lüzumsuz kaş göz oynatır, yerli yersiz gülerse, ona buz gibi deli derler.

OKYAY

Be... Be... Be... Ben...

KOMİSER

Evet, sen delisin!

OKYAY

Değilim.

KOMİSER

(Okyay'ı bırakıp A. Bulur'un önüne gelerek) Demek sensin!

A. BULUR

Siz delinin nasıl olduğunu bilir misiniz?

KOMİSER

Oooo, nem de daniskasını...

A. BULUR

Hayır... Hayır... Hayır...

KOMİSER

Selâm makinesi icat ediyorsun da sonra kendine akıllı mı diyorsun? Sırt kaşıma makinesi icat etmek için belki aylarca kafa patlatıp da sonra akıllı mı geçinmek istiyorsun? Allahın günü delilerin bile aklına gelmeyecek münasebetsiz işlerle uğraştığın halde seni zincire vurmayan milleti anlayışsızlıkla suçlandırıyorsun da buna akıllıca hareket mi diyorsun?...

A. BULUR

Benim aklıma kusur bulun, amma ilmime. irfanıma icatlarıma hakaret etmeyin! Yooo buna razı değilim, hakaret etmeyin!...

KOMİSER

Ederim, bana kimse karışamaz... Zirzop.

(Komiser A. Bulur'u da geçer. A. Bulur yazma mendili ile yüzünü ve ensesini siler)

KOMİSER

(A. Hamlet'in önüne gelerek) Nihayet anlaşılıyor ki sensin! Aktör bozuntusu, bende iş yok diyorsun amma sende çok iş var. **(Taklidini yaparak)** Ey tanrılar... Ey yedi kat göklerin mukaddes melâikeleri... Ey kullarım... Haaa, değil mi? Ne düşünüyorsun?

A. HAMLET

Düşüncelerimi söyleyeyim öyle mi? Ya onlar fena, yahut yanlışsa?..

KOMİSER

Bu kimden?

A. HAMLET

Otello'dan...

KOMİSER

Gördün mü bak. Allahın verdiği dili sen bırak da başkalarının dilini kullan, başkalarının yazısını, başkalarının kullanılmış cümlelerini kendininmiş gibi söyle. Ve sonra iste ki biz sana akıllı adam diyelim. Yağma yok!...

A. HAMLET

Böyle hareket etmek cinnete değil, akla âlemettir.

KOMİSER

(Hepsine bakıp bağırarak) Peki o halde kim? Hanginiz? Beni çileden çıkartmayın. Hâlâ söylemiyecek misiniz? Öyle ise dayak faslı başlıyor. Bir adamın sabrı, hüsnüniyeti bu kadar suiistimal edilir. Yoo, artık söz de vermiş olsam dayanamam.

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Abraham Maderus ile Necmettin ve Ayşe)

(Maderus, Necmettin, Ayşe girerler. Maderus belediye reisinin masasına giderek oturur.

Ayaklarını masanın üzerine koyar. Pürosu ağzındadır)

NECMETTİN

(Komisere) Bir netice çıktı mı?

KOMİSER

Çıkıyordu, siz geldiniz.

NECMETTİN

Şimdilik bırakın, amma dikkatli olun ha!

KOMİSER

Merak etmeyin gözlerim üstlerinde.

NECMETTİN

Bilhassa mister Maderus'u muhafazaya çalışın!

OKYAY

Fakat bu olacak şey değil monşer.

CELİLE

Facia... Facia efendiciğim. Ne türlü muamelelere maruz bırakılıyoruz!

KOMİSER

Yaklaşmayın, Amerikalı'ya fazla yaklaşmayın! Durun durduğunuz yerde.

AYŞE

Ne oldu anne?

CELİLE

Ah cici, deli diye istintak edildik. Bu adam az kalsın bizi dövecekti.

AYŞE

Yok canım... Yok canım... Doğru mu Necmettin bey?...

NECMETTİN

Sanmam, yooo... Doğru değil, değil mi komiser bey?

KOMİSER

Yok yahu, biraz korkuttum, o kadar... Amma da tabansız şeyler...

NECMETTİN

Şimdi efendim, bir dakika için beni dinleyin lütfen... Mister Maderus namına konuşuyorum. Buraya kadar gelmekle katlandığınız zahmete ayrı ayrı teşekkür ediyorlar ve İstanbul'a dönünceye kadar misafirliğinizin devam ettiğini haber veriyorlar.

CELİLE

Açıklanan neticeyi kabul ediyorlar mı? Siz onu söyleyin!

NECMETTİN

Evet, belediye reisi ile de konuştular. Nüfustaki kayıtlar da meydana çıktı. Artık mes'ele kalmadı.

CELİLE

Fakat mister Maderus, efendiciğim.

KOMİSER

Eyyy, fazla kımıldama, hele o masaya yaklaşayım deme!...

CELİLE

Yaklaşmıyorum... Yaklaşmıyorum efendiciğim.

DOKUZUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra B. Reisi ve B. Kâtibi, sonra Ahmet Müderrisoğlu ve jandarma eri)

B. REİS

(B. Kâtibi ile girerek) Jip gözüktü, geliyorlar. **(Otomobil gürültüsü duyulur)**

MADERUS

(Ayağa fırlayarak telâşlı) Foto... Foto... Laaazım foto...

NECMETTİN

Maalesef yok efendim, akıl edemedik.

CELİLE

İşte ayak sesleri...

KOMİSER

Kımıldama!

(Elleri kelepçeli olan Ahmet Müderrisoğlu, yanında jandarma ile girer. 43 yaşındadır, fakat 60 yaşında gözükür. Sırtında eski bir avcı ceketi, onun altında, boynunu kapayan siyah bir yün süveter, ayağında ütüsüz bir pantalon ve ökçesine basılmış ayakkabıları vardır. Mihnetin çöktürdüğü omuzları arasındaki başını hâlâ dik tutmaya çalışır. Dudaklarında belli belirsiz acı bir tebessüm görülmektedir. Hiçbir şeyi umursamayan bir haleti ruhiye içindedir)

(Odaya bir ölmü sessizliği çökmüştür. Bütün nazarlar üstündeyken Ahmet Müderrisoğlu kalabalığı ağır ağır gözden geçirir. Sonra kelepçeli ellerine bakar)

(P E R D E)

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Harap Harput'ta çarşı meydanı. Her taraf yıkık duvarlar, taş yığınları, enkaz ve toprakla dolu. Ön plânda solda bir sokak medhali, sağda keza. Bunu takiben büyük bir han harabesi. Sağda keza. İkinci plânda sağdaki han harabesine bitişik bir dükkân harabesi ve kurumuş bir çeşme. Çeşme ile soldaki han harabesi arasında bir sokak, uçsuz bucaksız harebelere açılan bir sokak. Orta yerde kurumuş bir ağaç. Vakit aynı gün öğleden sonra)

BİRİNCİ MECLİS

(B. Kâtibi, Ayşe, Necmettin, A. Hamlet, A. Bulur)

(Hep birlikte konuşarak girerler)

AYŞE

Komiserin bulduğu çare yalnız zalimane değilmiş, Ahmet Müderrisoğlu'nun kaçması ile aynı zamanda budalaca olduğu da meydana çıktı.

NECMETTİN

Demek ellerine kelepçe vuran jandarmadan yakalanma sebebini öğrenmiş.

B. KÂTİBİ

Tabii değil mi? Yolda gelirken ne konuşacaklar? Ben sonra jandarmayı gördüm. Ahmet Müderrisoğlu

«niçin tevkif ediyorsun beni?» diye sormuş, jandarma da «hakkında ihbar var. İstanbul'lu bazı beylerle hanımların ötebesini çalmışsın» demiş.

A. HAMLET

Tabiî ürktü adam... Çalmadığını biliyor amma, eyy ne olur ne olmaz, firar etmeyi en münasip çare saydı.

NECMETTİN

Fakat korkunç bir çare... Pencere camını açık mı sandı acaba?

AYŞE

Açık olmadığını o kadar mesafeden görmez mi canım? Bile bile yaptı!

NECMETTİN

Onun boşalan bir zemberek gibi havaya fırlayıp denize atılırcasına camın üstüne atılışı bir türlü gözümün önünden gitmiyor. Kırılan camın şangırtısı hâlâ kulaklarımda.

A. HAMLET

Bir tek insan, parmağını dahi kıpırdatamadı.

AYŞE

Yazık, çok yazık, mutlaka yaralanmıştır.

B. KÂTİBİ

Hiç şüphe yok... Hiç şüphe yok... Hem cam kalın duble camdı. Kırıkları bıçaktan beterdir.

A. BULUR

(**Ayşe'ye**) Siz tevkif mevzubahis olurken olmaz diye itiraz etmiştiniz. Keşki ayak direseydiniz.

AYŞE

Kabahatı bana bulmayın. Hiçbiriniz benim tarafımdan çıkmadınız.

A. BULUR

O da doğru. Amma canım o kadar müteessir olmanın mânâsı yok. Sonu nasıl olsa güzel gelecek. Meseleyi öğrenen bahçıvan, herşeyi hoş görecektir. O başını cama çarptı, milyonlara konacak, ya bizler gibi başlarını taşa çarpıp da elleri boş kalanlara ne buyurulur?

NECMETTİN

En büyük kabahat bende... Sonra da patronda... Komiserin teklifini kendisine söylediğim zaman «daha duruyor musun?» diye bağırdı.

AYŞE

Ne merhametsiz adam... Kardeşi bu... Kardeşi için söylüyor.

NECMETTİN

Hayır, bari derhal kapıda onu görür görmez birimiz meseleyi anlatıverseydik. Meselâ patron «kardeşim» diye ona doğru ilerleseydi.

A. HAMLET

Hayır, hepimiz put gibi durduk kaldık.

AYŞE

Doğrusu o manzara, adamın öyle kelepçelerine bakışı hepimizi dondurdu.

A. BULUR

Sonra canım, birisi Amerika'nın en tanınmış bir milyoneri, öteki Harput'un en fakir bahçıvanı... Bunların ikisi de aynı karında yatmış kardeşler... İnsan aptallaşıyor tabii... Peki şimdi ne olacak?

B. KÂTİBİ

Jandarmalar arıyorlar... Neredeyse tekrar yakalarlar. Kaçacağı yer malûm...

A. BULUR

Yani neresi?

B. KÂTİBİ

Buzluk mağaraları. Burada her kaçak oraya sığınır.

NECMETTİN

Nerede bu mağaralar?

B. KÂTİBİ

Buradan yirmi dakika tutar. İki muazzam kaya parçasının birbirine yaslandığı noktada başlayan bir ya-

rık. İçine giriyorsunuz ve zeminden aşağı doğru inen korkunç bir yol başlıyor. Bu yol biraz sonra müteaddit kollara ayrılıyor. Hiç birinin sonunu bulan yok. Dondurucu bir soğuk zifiri bir karanlık. Eğer yanınıza rehber alınamışsanız geri dönme ümidiniz de yok. Dönüş yolunu bulamayarak orada kalıyor ve ölüyorsunuz. Soğuk hava cereyanı o kadar kuvvetli ki yürüdüğünüz yolun tavanından sızan sular yere düşmeğe vakit kalmadan derhal buz oluyor. Bir iki sene evveline, Elâzığ'a buz fabrikası yapılana kadar bütün şehir bu buzları kullanırdı.

A. BULUR

Ne garip şey, görmek isterim doğrusu crasını...

B. KÂTİBİ

Daima mümkün...

A. BULUR

Büyük mucitler hep böyle tabiat hâdiselerinden ilham almışlardır.

AYŞE

Artık daha fazla ilerlemeyelim, arkamızdan gelenler sonra bizi kaybedecekler. Neredeyiz?

B. KÂTİBİ

Eski Harput'un çarşı meydanında... Çarşı meydanı büyük ve zengin şehrin kalbi idi. Bir insan vücudunun kalbi gibi. Evvelâ burası durdu ve ardından ölüm geldi. Burada sağda çarşı başlar, aşağı doğru iki sıralı yüz-

lerce ve yüzlerce dükkân ile mağaza uzanırdı. İşte bu Harput'taki iş hanlarının en büyüğü idi, ondan sonra diğerleri gelirlerdi. Burada günün her saatinde, belki on, belki onbeş şehirden adamlar, tacirler, müstahsiller, köylüler, renk renk, şekil şekil elbiseli insanlar kaynaşırdı. Harput'un ipeklilerini yükleyen bir kervan. develerin boyunlarındaki çan seslerini önünde koşturarak ve ardından sürükleyerek buradan uzaklaşırken büyük Harput pazarına bir ufuktan pirinç ve baharat, öteki ufuktan yün ve yağ, diğer ufuklardan sebze meyva ve hububat taşıyan belki on kervan gözükürdü. Memleketin dörtte biri burada mallarını satar, burada mallarını alır ve Harput servetler kazanırdı. Şimdi o kervan yollarının izleri bile kalmadı. Harput ise bir masal.

AYŞE

Şu dükkân kimin dükkânı imiş?

B. KÂTİBİ

Anlatayım, Harput'un çok iyi tanıdığı üç kardeş vardı: Ganioğulları... En büyükleri yani bu dükkânın sahibi büyük ve namuslu bir tacirdi. Anlatırlar: Bir Muşlu köylü bu dükkândan bir ipekli kumaş alır, yattığı hana döner. Kumaşı gören aynı kervanla gelmiş hemşerileri çok beğenerek nereden aldığını sorarlar. Bu dükkânı öğrenerek koşarlar. Tacir: «Hayır size mal satmam» der. «Bre aman sebeb?» Ganioğlu: «Aynı kumaştan bakın şu karşımızdaki dükkânda da var, varın oradan alın. Ben bu günlük rızkımı çıkardım. Halbuki o daha pek az mal sattı» cevabını verir. Ortanca kardeş büyük ve meşhur bir âlimdi. Eserleri ile bütün memlekete ün saldı. Onu görmek, ilminden, fazlından hisse

kapmak için taa Şam'dan, Bağdad'tan, İstanbul'dan insanlar gelirler, fakat çoğu arzularına nail olamadan geri dönerlerdi. Çünkü o bir kere kütüphanesine kapandı mı 10 gün, 15 gün çıkmaz, ev halkı bile yemek tepsisini ancak kapıdan uzatırlardı.

AYŞE

Ya üçüncü kardeş?

B. KÂTİBİ

O mu, o büyük ve yalancı bir şair oldu.

NECMETTİN

Sebep? Niçin?

B. KÂTİBİ

Bir şiirinde şu mor dağların ardından çıkan güneş gideceği ufka baktı mı evvelâ kendisi kadar ezelî ve ebedî olan Harput'u görür, der. Harput'un ezelî olmadığını o biliyordu, ebedî olmadığını da bizler gördük.

AYŞE

Canım bunda şairin kabahâtı ne? Kabahat Harputluların... Bu kadar vefasızlık olur mu?

B. KÂTİBİ

(Acı bir gülüşle) Yok, o kadar vefasız sayılmazlar. Çoğu cenazelerinin Harput'a getirilip gömülmesini vasiyet ediyorlar.

NECMETTİN

Çocuklar, biliyor musunuz, aklıma ne geliyor?

AYŞE

Ne geliyor?

NECMETTİN

Burada küçük, şirin bir misafirhane açmak... Nasıl olur acaba? Madem ki hâlâ eski Harput'u ananlar var, madem ki hâlâ dünyanın dört bir köşesinden buraya geliyorlar. Onları birkaç günlüğüne ağırlamak bu misafirhanenin masraflarını çıkardığı gibi belki kâr da bırakır. Sonra Elâzığlılar da gelir kalırlar. Bizi görenler belki yazlık küçük villâlar yaptırmaya özenirler. Haydi yapalım şu işi, gelin! Yeni Harput'un temellerini atmış oluruz. Kim benimle kalıyor?

AYŞE

Şaka mı ediyorsunuz?

NECMETTİN

Hiç bir işte bu kadar ciddî olmadım.

AYŞE

Derhal mı işe başlanacak?

NECMETTİN

İstanbul'a gidip Amerikalı'yı uğurlar uğurlamaz. Milyonerden alacağım ücret hazır duruyor.

AYŞE

O halde ben kalıyorum.

NECMETTİN

Siz mi?

AYŞE

Eğer kabul ederseniz...

NECMETTİN

Yalnız iş ortağı olarak mı?

AYŞE

Siz nasıl isterseniz.

NECMETTİN

Hayat ortaklığı da teklif etsem.

AYŞE

Sanırım hayır demem.

NECMETTİN

(Ayşe'nin ellerini avuçları içine alıp öperek) Bu takdirde yapmayacağım şey yoktur. Burada mini mini yemyeşil bir Harput yaratmak işten bile değil. Teşekkür ederim. Peki ya anneniz?

AYŞE

Annem mi? O kolay... Celile hanım zaten benim üvey annem.

NECMETTİN

Ne diyorsunuz?

AYŞE

Size bir gangster kumpanyasından bahsetmiştim.

NECMETTİN

Demek o halde siz...

AYŞE

Bir başka kadının kızı... Belki daha fazla günahkâr, belki de biraz daha temiz... Fakat her halde Celile hanımın kızı değilim. Yalnız bunu bildiğimi o dahi bilmez. Demiryolu müteahhidiyle yaşamaya başladığı ilk günlerde beni evlât edinmişler. Tuttukları sütnine bana seneler sonra söylemişti. Ellerine geldiğim zaman bir yaşında imişim. Bu sırrı bugüne kadar herkesten gizledim. Fakat artık hakkım yok. Siz de anlıyorsunuz ya, işlenmiş günahlarım var. Beraber çalışarak bunların kefaretini ödersem çok sevineceğim.

NECMETTİN

Bakın, doğrusu buna da çok memnun oldum.

A. HAMLET

Şirket kuruldu mu? Yalnız iki kişi ile mi? Ya biz ne olacağız?

NECMETTİN

Siz kim?

A. HAMLET

1252,5 defa Şekspir oynamış bu ünlü aktörün ken-

disinden ben diye bahsetmesini münasip görüyorsanız ben... **(Koynundan bir yüzük çıkararak)** İşte annemden kalan bir pırlanta yüzük... Aile yadigârıdır. Harput uğrunda feda olsun... Bunu satmamak için nefsimle aramda ne kanlı meydan muharebeleri geçti, anlatamam...

NECMETTİN

Çok güzel... Adeta kulaklarıma inanamıyorum. Amma meselenin yalnız şiir ve hayâl tarafını öne sürerek sizleri aldatmış olmayayım. Bu işin müşkülleri de var. Bunun mes'uliyetini yüklenmek istemem. Olur ki, muvaffak olamayız. Aç kalırız. Sonra bana sitem etmeyin!

A. HAMLET

Aç kalmak... Hangi aktör çıkar da, bu kelimeler kulaklarıma yabancı geliyor der. Sonra korkacak ne var? Hayatın bence bir toplu iğne kadar değeri yok... İnsan giderken arkada bıraktığı şeylerden birine sahip kalamadıktan sonra erken gitmiş, ne çıkar? **(Ayşe'ye göz kırparak)** Kısmen Hamlet'ten...

NECMETTİN

O halde kabul...

A. BULUR

Bu işde ben de varım.

NECMETTİN

Siz de mi?

A. BULUR

Buradaki sessizlik hoşuma gitti. Bir ilim adamına

evvelâ lâzım olan şey sükûnettir. Size 4000 lira vereceğim. Bütün hayatımca biriktirebildiğim para. Sayısız dam aktarma, teneke lehimleme, soba kurma bedelidir. Amma zararı yok.

B. KÂTİBİ

Ben sizlere ancak göz yaşlarımı verebilirim. Amma dikkatle bakın... Bu şehirde pek nadirdirler. Sevinç göz yaşları bunlar... 50 yıldanberi ilk defa akıyorlar.

NECMETTİN

Tamam... Beş kişilik bir şirket, kuvvetli bir şirkettir. Derhal işe başlayacağız. Bugün büyük bir gün olacak, Harput milyonerin peşine takılıp gidecek olan tarikidünya bir bahçıvan kaybediyor, fakat buna mukabil yeni Harput'un temellerini atacak olan beş idealist kazanıyor. Gönülleri ümitle, aşkla, zevkle dolu beş idealist... Niyu Harput... Niyu Orlean gibi... Ne güzel de söyleniyor.

A. HAMLET

Selâm sana yeni Harput!

A. BULUR

Bizim otelde de Hilton gibi kapıcı ile İngilizce konuşmak mecburi mi olacak?

B. KÂTİBİ

Konuşulsa da pek aykırı kaçmaz.

NECMETTİN

Niye?

B. KÂTİBİ

Geçenlerde Elâzığ'a yeni Doğu Üniversitesinin yerini kararlaştıracak bir Amerikan mütehassıslar hey'eti gelmişti. Kendilerini su gibi İngilizce bilen 35 çiftçi karsıladı. Amerika'dan dönenler...

NECMETTİN

Kapıcı ben olacağım ve türkçe konuşacağım.

AYŞE

Ben de ahçı...

A. BULUR

Bulaşıkçılık da bana. mı kalıyor? Aşkolsun, bir mucide lâyık gördüğünüz işe bakın!

A. HAMLET

Benim gibi meşhur bir san'atkâr oda hizmetçiliğini kabul ettikten sonra haydi haydi... **(Kapıya eliyle vurma taklidi yaparak)** Günaydın beyefendi. İyi uyudunuz mu? Evet Harput'un havası güzeldir. Otelimiz de en güzel mevkide. Yemekler berbat mı? Düşünün beyefendi, onları kolej mezunu, Şekspiri baştan aşağı ezbere bilen, güzeller güzeli bir genç kız yapıyor. Nasıl fikrinizde israr etmiyorsunuz değil mi? Bardaklar, çatallar yağ

mı kokuyor, aman efendim imkânı var mı? Onları yıkayan Türk ilim ve fennine istikamet vermiş bir mucittir. Yeni bir icadın doğum sancıları arasında dalgınlığına gelmiştir diyeceğim amma, bunun da imkânı yok... Mamafih kendisine söyleyeceğim, yıkanmış bulaşıkları müşteriden evvel koklayan ve yağ kokanları bir tarafa ayıran bir makineyi derhal yapacaktır. Nasıl çocuklar yeni otelinizin oda hizmetçisini beğendiniz mi? Malûm ya müşteri daima haklıdır.

A. BULUR

Bu proje ciddî ise biraz daha beklememiz lâzım.

NECMETTİN

Niye?

A. BULUR

Tımarhaneden kaçan delinin içimizden hangimiz olduğu daha anlaşılmadı. **(A. Hamlet'le kendisini işaretle)** Eğer ikimizden biri çıkacak olursa...

B. KÂTİBİ

Fena mı, Belediye reisinin saydığı Harput delileri üçleşmiş olur.

İKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Polis Komiseri)
(Komiser, elinde kurumuş bir ağaçtan koparduğu âsaya benzeyen bir dal olduğu halde girer)

NECMETTİN

Ötekiler nerede?

KOMİSER

Ağır ağır geliyorlar.

AYŞE

Ne de ağır yürüyorlar.

KOMİSER

Burada durduk mu?

NECMETTİN

Evet, şöyle bir araya gelelim de daha fazla ileriye gidip gitmiyeceğimize karar verelim, dedik...

KOMİSER

Alâ!

B. KÂTİBİ

Mamafih pek ileri gitmeye de mânâ yok. Buzluktan gelen yol nasıl olsa buradan geçiyor.

AYŞE

Komiser bey, o elinizdeki sopayı nereden buldunuz?

KOMİSER

Ha bunu mu? Yolda gördüğüm kurumuş bir ağaçtan kopardım.

AYŞE

Sabahki dayak lâkırdısından sonra bu halinizle dehşet saçıyorsunuz.

KOMİSER

Onu bilmem amma, elimde böyle bir değnek olursa bana bir güven geliyor. Adeta nefsime itimadım artıyor. Şimdi halletmiyeceğim muamma, çözmeyeceğim mesele yoktur.

A. HAMLET

Evet amma sabahleyin dört kişi içerisinde hangimizin deli olduğunu meydana çıkaramadınız. O zaman da elinizde cetvel tahtası vardı.

KOMİSER

Üç dört saat evvel meydana çıkaramamak üç dört saat sonra bulamayacağıma delâlet etmez. Ben hâlâ o işle meşgulüm.

A. BULUR

Allah kolaylık versin, her halde benden uzak olun da...

KOMİSER

Şunu bilin ki, tahmininizden daha fazla yakınınızdayım.

A. HAMLET

Hoppala yine başlıyor.

KOMİSER

En ummadığınız anda elim yakanıza yapışacak. Durun bakalım, daha İstanbul'a gidinceye kadar vakit var.

A. HAMLET

Peki amma, biz İstanbul'a dönmüyoruz ki...

KOMİSER

Dönmüyor musunuz?

A. HAMLET

Hayır... Biz idealist insanlarız. Ben otelde oda hizmetçisi olmaya karar verdim.

KOMİSER

(Şüphe ile) Efendim?

A. HAMLET

Mucit bulaşıkçı olacak...

KOMİSER

Yaaa!

A. HAMLET

Delikanlı kapıcı, genç kız da ahçı...

KOMİSER

Mükemmel... Sen bana baksana bakayım, gözlerimin içine bak... Kaçırma gözlerini benden... Hangi otel bu?

A. HAMLET

Mini mini yemyeşil bir yuva... Burada, Harput'ta... Milyonerin verdiği ücret, bir pırlanta yüzük, bir hayli teneke lehimleme parası ve sevinç gözyaşları... Tamam. Derhal faaliyete geçiyoruz.

KOMİSER

Öyle mi? Adı ne?

A. HAMLET

Niyu Harput... Niyu Orlean gibi...

KOMİSER

Pek güzel... Pek güzel...

A. HAMLET

Delikanlı dedi ki, tehlikelere karşı mes'uliyet kabul etmem... Ben dedim ki insan giderken arkada bıraktığı şeylerden birine sahip kalamadıktan sonra erken gitmiş ne çıkar?

KOMİSER

Mes'ele anlaşılıyor...

A. HAMLET

Elbet anlaşılmayacak hiçbir tarafı yok bunun. Gözlerinizi kapatın, biraz muhayyelenizi işletin. Harput yine eski Harput olacak... Ezelî ve ebedî Harput... Kervanlar gelecekler, kervanlar gidecekler, develerin boyunlarındaki çanların seslerini önlerinde koşturarak ve arkalarından sürükleyerek... Ufuklardan taşınan mallar, ufuklara götürülen mallar...

KOMİSER

Kervanlar geledursun, biz seninle geri dönüyoruz.

A. HAMLET

Nereye?

KOMİSER

Uzağa değil, jandarma karakoluna kadar.

A. HAMLET

Sebep?

KOMİSER

Sebebi orada öğrenirsin... Nasıl da anlayamamışım, tuhhhh...

A. HAMLET

Yerimden kımıldamaya niyetim yok benim, yoooo işi sahiye bindiriyorsunuz.

KOMİSER

Bana bak, karşı koymaya çalışma, tepelerim...

NECMETTİN

Fakat komiser bey...

KOMİSER

Rica ederim işime karışmayın benim... Yeter artık! Vazife benim, mes'uliyet benim...

A. HAMLET

Karar da benim...

KOMİSER

Ne haddine! Kafanı parçalarım, dişlerini dökerim.. Gözlerin patlar... Belini kırar, kollarını, bacaklarını lime lime ederim... Derin yüzülür, vücudun mosmor olur, yer yer yaralar açılır, kemiklerin gözükür ve ben karşına geçer, bir sade kahve içerim. Kimbilir o hâlinle ne güzel olursun... Bana komiser Kocabıyık derler... **(Bağırarak)** Komiser Kocabıyık derler bana... Elimden pestilini çıkarmadığım suçlu geçmedi... Sen de kurtulamayacaksın serseri...

(Elindeki sopayı kaldırır, vurmaya hazırlanır)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, Belediye Reisi ve Jandarma Kumandanı) gedikli Başçavuş ile Jandarma erleri)

B. REİSİ

Komiser bey, bir dakika!

KOMİSER

(Kolunu indirir, döner bakar)

B. REİSİ

Çavuş, tut!

JANDARMA ÇAVUŞU

Peki efendim.

AYŞE

Eyvah... Zavallı aktörcük. Demek o idi ha!

B. REİSİ

Beklediğimiz şifre geldi. Haydi arslanım mukavemet etme! Canın yansın istemiyorum.

JANDARMA ÇAVUŞU

(Komisere) Ellerini arkaya uzat, kımıldama, kurşunu yersin. Tamam!

(Arkadan ellerini bağlar)

KOMİSER

(Gülerek) Vay canına işler tahminimden daha çabuk ilerlemiş... Hiç olmazsa beş dakika sonra gelemez mi idiniz? Şu aktör bozuntusunu doya doya bir dövecektim.

A. BULUR

Allah Allah... Allah Allah...

AYŞE

İnanılmayacak şey, aman yarabbi...

NECMETTİN

Demek timarhaneden kaçan deli...

B. REİSİ

Evet, bizim polis komiseri... Tam beş senedenberi Bakırköy'de yatıyormuş. Polis komiserliği doğru... Zaten vazifesi sırasında hastalanmış... **(Jandarma komutanına)** Çavuş haydi oğlum götür sen onu... Jipe atlar, doğru Elâzığ'a gidersiniz. Vali beye çıkar göster, görmek istiyor, sonra da polise teslim edersin...

JANDARMA ÇAVUŞU

Peki reis bey...

KOMİSER

Ne o, ne bakıyorsunuz hep birlikte öyle acaip acaip bana... Hiç deli görmediniz mi? Amma doğru lâkırdı

ister misiniz, topunuz birden benden daha delisiniz! Size bir ağabey nasihatı: Doktorlara görünmeyin, aman sakın doktorlara görüneyim demeyin. Çünkü hepinizi ayrı ayrı zincire bağlarlar. Hoşça kalın!

A. HAMLET

Elveda!

KOMİSER

Ah, beş dakika geç gelmeliydiler... Ben sana gösterecektim elveda'ı...

(Jandarma ile komiser çıkarlar, komiser bir şarkı tutturmuştur)

A. HAMLET

Sözleri gerçi biraz rastgeleydi ama deli saçması değildi. **(Ayşe'ye)** Kral da Hamlet için böyle söylemişti, değil mi?

NECMETTİN

Patrona şimdilik bunu söylemiyeceğim. Herifi ben tuttuğum için yapmadığını bırakmaz. Nerede kaldı bunlar, gidip bir bakayım.

(Necmettin çıkar)

AYŞE

Hayret, hayret hiç aklıma gelmemişti...

A. BULUR

Ben kendime deli derdim amma, ona âslâ!

A. HAMLET

Herifçeğizin hevesi kursağında kaldı. Beni bir döğemedi. Tuhaf değil mi? İlk mektepteki sarıklı hocam da beni dövmeye pek teşne idi, bende dayak meraklılarını tahrik edecek birşey var. Bir hususiyet amma nedir anlayamıyorum.

A. BULUR

Tombulluğun... Tombulluğun ortak...

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Abraham Maderus, Necmettin Celile ve Ahmet Okyay)

(Üçü girerler)

A. MADERUS

(Etrafına bakınarak) Çarşı meydan... Maderus mahalle... Yok birşey fakat... Necmettin...

NECMETTİN

Efendim.

A. MADERUS

Gel...

NECMETTIN

Mutlaka uçak dönüş biletlerini soracak, yine...

(Necmettin, Maderus'un yanına gider. Konuşmaya başlarlar. Diğerleri ayrı bir gurup

yapınışlardır. Belediye reisi ile belediye kâtibi ise üçüncü bir gurup halindedirler)

CELİLE

Bahçıvanla yapılacak uçak seyahati... Aman ne şeref ne şeref... Ne zevk... Ne zevk!

OKYAY

Benim yanıma oturtmasınlar da nereye oturturlarsa oturtsunlar herifi... Kimbilir nasıl kokuyordur monşer!...

A. HAMLET

Haydi canım, adam pekâlâ adam... Kıskanıyorsunuz da ondan söylüyorsunuz. Ben milyonere değişmem..

AYŞE

Adam acaba başına konan devlet kuşunun farkında olduğu zaman ne yapacak?

A. BULUR

Vallahi bilmem amma, ben olsam bir mükemmel çifte telli oynardım.

AYŞE

Acaba malûm olmamış mıdır? Kablelvuku his falan demek boş şeyler.

A. BULUR

Malûm olsaydı hiç kaçar mı idi? Yapacağı iş tabiî salya sümük Amerikalının boynuna sarılmaktı.

AYŞE

Şu oldu bu oldu amma hoş bir macera geçirdik ve hikâye iki kardeşin kavuşması ile bitiyor. Heppi end.

CELİLE

Bunun neresi heppi end cici? Facia bu...

(Necmettin. Amerikalının yanından ayrılarak diğer guruba iltihak eder)

NECMETTİN

İğrenç adam doğrusu... Ne diyor biliyor musunuz? Kardeşine İstanbul'da bir başka otelde oda tutmalı imişim...

CELİLE

Efendiciğim ne istiyorsunuz, koca Amerikalı milyoner, o pis bahçıvanı Hilton'daki odasında koynuna mı alsın!

OKYAY

Hilton'a götürsün de herkesi kendisi ile alay mı ettirsin? Dua etsin ki, yine otele yolluyor. O bahçıvan acaba ömründe ahırdan başka yerde yatmış mıdır?

NECMETTİN

Fakat biz yine birşey bilmemiş olalım. Nemize lâzım...

AYŞE

Evet doğru... Nemize lâzım... Başka ne diyor?

NECMETTİN

Aklı fikri beraber resim çıkartmakta ve bunu Amerika'ya yollamakta...

CELİLE

Yook, başka türlü davransaydı iğrenirdim bu adamdan efendiciğim.

A. HAMLET

(Çeşmenin yanındaki yolu göstererek) Şu yoldan gelenler var...

NECMETTİN

Evet, o... Yanında jandarma geliyor. Yüzü gözü kan içinde... Çok fena!

BEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Ahmet Müderrisoğlu ve jandarma eri)

(Elleri yine kelepçeli olan Ahmet Müderrisoğlu yanında jandarma ile girer. Alnında, yanağında ve ellerinde kurumuş kan lekeleri vardır)

AYŞE

Vah vah vah... Kaç yerinden yaralanmış.

A. BULUR

Durun durun, şimdi yüzü gülecektir.

AHMET MÜDERRİSOĞLU

İbrahim, söyle de çıkarsınlar şu kelepçeleri... Hem anlat onlara, ben senin bir şeyini çalmadım.

B. REİSİ

Jandarma, çıkart oğlum kelepçeleri... Ben işimi biliyorum.

A. MADERUS

(Kollarını açarak Ahmet'e doğru yürümek ister) Ahmet, kardeşim... May dir bradır.

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Yerinde dur... Mânâsızlığa lüzum yok... Hatırlıyorsun değil mi? Küçük iken de sen kovalar, ben kaçardım. Bu sabah seni gözlerinden tanıdım. Yine kaçtım. Çocukluğunda beni yakaladığın zaman ya bir yumruk vurur, ya bir çimdik atardın. Bugün çimdik atmıyorsun ama, kelepçe takıyorsun.

A. BULUR

Ben bu mukaddemeyi hiç beğenmedim...

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Söyle bakalım, niye geldin? Amerika'da zengin olduğunu duymuştuk. Anam, karım, çocuklarım seni, sana yazdıkları mektupların cevaplarını çok beklediler. Amma ben beklemedim. Biliyordum ki, gelmen için onlara ve bana hiç faydan dokunmayacak zamanı seçeceksin. İşte geldin...

OKYAY

Monşer, bunlar ne biçim lâkırdı?

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Anamı saçlarına bir tek beyaz tel düşmeden toprağa verdik. İnce hastalık dediler. Milyoner kardeşim sen o zamanlar neredeydin?

AYŞE

Ne hazin!

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Harput çöküyordu, dükkânım işlemez oldu. İşsiz kaldım. Hammallık ettim, ırgatlık ettim, rençberlik ettim. Milyoner kardeşim sen o zamanlar neredeydin?

CELİLE

A... A... Deli... Efendiciğim bu adam düpedüz çıldırmış...

OKYAY

Kalbime inecek monşer, ne halt ediyor bu salak...

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Çocuklarım açtı, karnım açtı, şu hastalık, bu hastalık bahane, hepsi birer birer öldüler. Hepsi de gözleri açık gittiler. Son nefeslerinde hâlâ senin kapıdan girmeni bekliyorlardı. Mliyoner kardeşim sen o zamanlar neredeydin?

A. HAMLET

(Maderus'u taklit ederek) Lâazım gitmek tersyüzü, İstanbul'da...

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Şu şehirin hâline bak, biz Harput çocukları bunun sokaklarında gözlerimizi açtık. Şu taşlar üzerinde zıpzıp oynadık. Arkadaki düzlükte uçurtma uçurttuk. Şuradaki dükkânlardan ilk sevdiğimiz kızlara ilk ipekli mendilleri aldık. İlk içki içtiğimiz meyhane onların biraz daha aşağısında idi. Şu harap kalenin burçlarına çıkıp ilk kargacık burgacık şiirlerimizi yazdık. Bunlar hâlâ hafızalarımızda yaşıyor. Amma Harput hafızalardan da silindi. Bu işler olurken benim milyoner kardeşim sen nerelerdeydin?

A. MADERUS

Ben anlamıyor, o çok söylüyor, amma ben anlamıyor.

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Vicdan ve his sende zaten yoktu. Amma şimdi dilini de kaybetmişsin. Bunlara karşı ne kazandın? Milyon-

lar... Ne işime yarar? Evet bu milyonlarında ne yapabilirsin? Harput'u diriltebilir misin, ölülerimi geri verebilir misin? Beni çocukluk yaşlarıma yollayabilir misin? İstemem, hepsi sende kalsın... Benim ve Harput'un artık hiçbir şeye ihtiyacımız yok... Milyonların senin olsun! Söyle buraya niye geldin, Harput'u ve beni bu halde görmeye mi? Yoksa bir başka gizli maksadın var da onu gütmeğe mi?

A. MADERUS

Ahmet!

AHMET MÜDERRİSOĞLU

Haydi rahat bırak beni, defol buradan... Defol diyorum, defol!...

(Ahmet Müderrisoğlu konuştukça dinleyenler yavaş yavaş hissedilmiyecek bir şekilde ikiye ayrılırlar. Abraham Maderus ve onun etrafında Celile ile Ahmet Okyay, Ahmet Müderrisoğlu ve onun etrafında Ayşe, Necmettin, A. Hamlet, A. Bulur, B. Reisi, B. Kâtibi. Ahmet Okyay ile Celile'nin Abraham Maderus'un yanına gidişlerinde, onu himaye etmek isteyen bir hâlleri vardır)

(P E R D E)

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un

Bütün Tiyatro Eserleri

1 — BÜYÜK ŞEHİR
2 — AYARSIZLAR
3 — HACI KAPTAN
4 — KÜÇÜK ŞEHİR
5 — KOCA BEBEK
6 — PAYDOS
7 — SANA REY VERİYORUM
8 — SOYGUN
9 — KADIKÖY İSKELESİ
10 — MAKİNE
11 — HARPUTTA BİR AMERİKALI
12 — KLEOPATRANIN MEZARI
13 — TABLODAKİ ADAM
14 — ÖBÜR GELİŞTE
15 — HACI YATMAZ
16 — GÖÇ
17 — BUZLAR ÇÖZÜLMEDEN
18 — HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN
19 — ÜZÜNTÜYÜ BIRAK
20 — AYNA
21 — EMEKLİ
22 — ÖLEN HANGİSİ
23 — DOSTLAR

inkılâp ve aka
Fiyatı : 200 Lira